

KASDIEN

KAI TURI PALIKTI DORO ŽMOGAUS PAREIGA ARGI ISTIESŲ ELGORADAS? MIELI SKAITYTOJAI

Prasidėjo mokslo metai, tūkstančiai vaikų iš po vasaros atostogų grįžo į mokyklas. Moterlėlės ir šiaip senesnio amžiaus žmonės, būnantys namie, džiaugiasi, kad gatvėse bus ramiau, mažiau bus klykavimų, ant tvorų karstymosi. Ar šis šių žmonių džiaugsmas pasiteisins, prašosi klausimas.

Varguomenės vaikams, kurių tėvai dirba ir vaikus turi palikti namie vienus, parėjus iš mokyklų namo, gatvės bei užpakalinės gatvelės kaip buvo taip ir bus jų karalystė. Nėra kur jiems dėtis nei kuo užsiimti. Kol tėvai grįžta iš darbo namo, turi slunkinėti pakamiais.

Incidentas su Pietų Korėjos lėktuvu mažiau protaujantiems žmonėms smegenis paplovė, bet tik mažiau protaujantiems. Tuo tarpu prez. Reaganui davė "argumentą", kad jis ne be reikalo nusistatęs prieš Tarybų Sąjungą ir ne be reikalo turi paskelbęs komunizmui "kryžiaus karą". Antitarybininkams irgi pakėlė nuotaiką.

Bet visa tai baisiai daug kainavo, net 269 žmonių gyvybės. Ir kas kaltas dėl visa to? JAV-TSRs pikti santykiai, kurie pasaulį gali priversti dar prie baisesnių dalykų.

Štai kodėl kiekvieno doro žmogaus pareiga yra siekti, kad šios dvi šalys susitartų nutraukti ginklavimosi varžybas ir eiti prie taikaus sambūvio.

Krašto piliečius vis labiau užkariauja nuotaikos, kad prez. Reaganui per ateinančius prezidentinius rinkimus būtų pasakyta ajukš iš Baltųjų rūmų, jeigu kandidatuosis būti perrinktu.

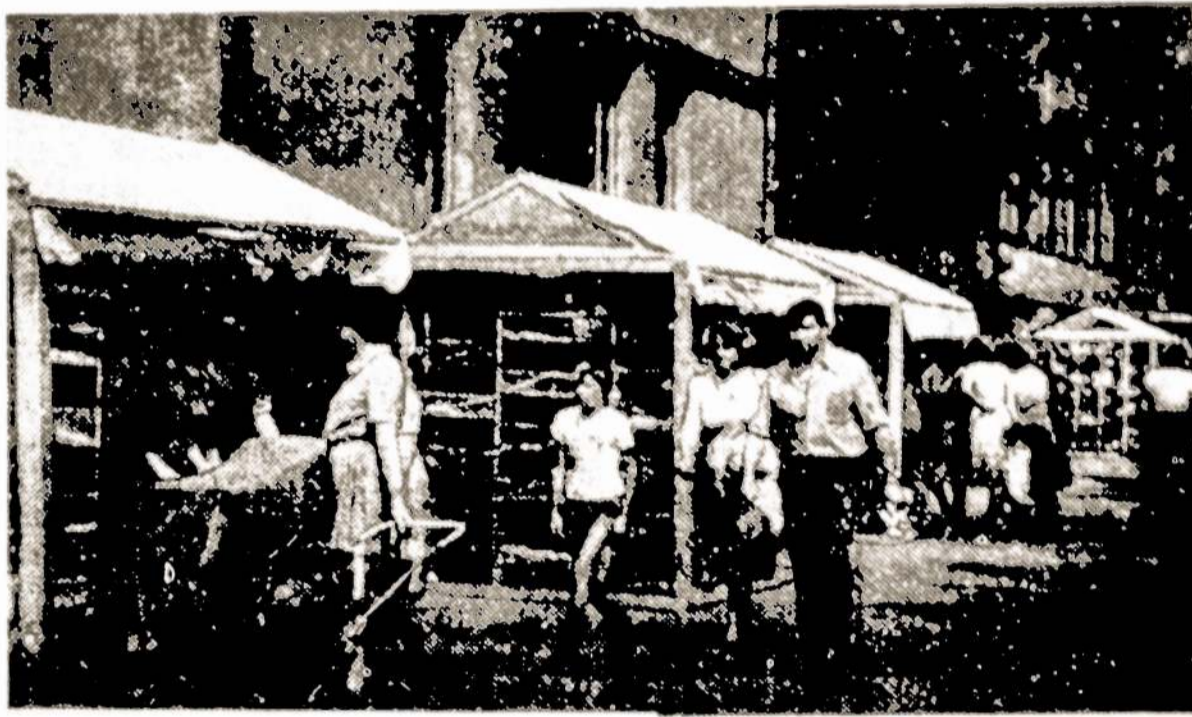
Bet ką pasodinti jo vieton? Yra net keli demokratai politikieriai, pasiskelbę, norį būti prezidentu. Be jų kalbama ir apie juodaodį Rev. Jesse L. Jackson. Kurį jų demokratų partija iškels kandidatu, sunku pasakyti.

Jeigu iškels juodaodį Rev. Jesse L. Jackson, kaip diena bus aišku, kad demokratų partijos reakciniai krankliai bus už prez. Reaganą.

Dažnai pas mus vieną ar kitą atvyksta iš Lietuvos svečių. Mes juos vežiojame, rodome gražiausias Amerikos vietas, vedžiojame po visko prikrautas departmentines parduotuves, po pilnus maisto produktų supermarketus. Jie susidaro įspūdį, kad Amerika istiesų yra Eldoradas, bet mes nepagalvojame, kad jie iš Amerikos išsiveža klaidingą įspūdį.

Vargu ar kuris mes šiems svečiams parodom varguomenės getus, negrų bei kitų vargingai gyvenančių getus, eiles alkanų žmonių

Prekystaliai gatvėse

Česlovo Montvilos nuotraukoje: Kalvarijos prekybininkai prekiauja gatvėse.

Prie lauko prekystalio jauna moteris rinkosi dukrai mokyklinę uniformą. Būsimai pirmaklasei nupirko ir kuprinę, rašymo reikmenų. Kaip pasakojosi, važiuavo pailsėti prie Orijos ežero, į parduotuvę negalvojo užsukti, bet prekybininkų pavėsinės sudomino.

Ivažiavus į Kalvariją nuo Kapsuko pusės, pirmiausia į akis ir krinta po vasaros dangum išsirikiavusios, balta drobe apsidengusios pavėsinės. Pirmiausia jos įsikūrė prie universalinės parduotuvės, autobusų stoties. Spalvingi užrašai skelbia, kad dabar vyksta mokyklinių prekių mugė.

— Kai išėjome prekiauti į gatves, įsitikinome, kad sekasi geriau, žmonės mažiau sugaišta laiko, išvengiame eilių, spūsties, — pasakoja Kalvarijos vartotojų koopera-

prie labdarinių draugijų virtuvių, bedarbių prie nedarbo kompensacijoms gauti įstaigų . . .

Negerai, labai negerai, kad jiems neparodom tikros Amerikos. Neparodom, kad Amerikoje ne viskas blizga, o yra kur ir knibžda.

Prasidėjo "Vilnius" vėjus prenumeratom atnaujinti, vyksta \$20 tūkstančių fondui vėjus. Šie vajai yra laikraščiu gyvuoti duona ir druska. Be šių vėjų laikraštis negalėtų pajudėti nė iš vietos.

Kuo esti vajai sėkmingesni, tuo laikraštis gyvesnis, jo darbuotojai linksmesni, energingesni. O vėjų sėkmingumas priklauso nuo laikraščio skaitytojų meilės laikraščiu, troškimo, kad jis gyvuotų, lankyto, informuotų.

Tačiau, kaip taisyklė, vajai silpnėja. Silpnėja ne iš vadininkų nestropumo bei skaitytojų abejingumo, o dėl to, kad mažėja skaitytojų armija, mažėja laikraščio mecenatų ir gausnėmis sumomis rėmėjų gretos.

Mieli skaitytojai, rėmėjai, nežiūrint kiek mūsų beliko, darykime viską, kad šie vajai būtų sėkmingi, padėkime vadininkams, nepamirškime, kad laikraščiu nors maža auka niekad nebuvo taip reikalinga, kaip dabar.

S. J. Jokubka

tyvo pirmininkė Zita Masaitienė. — Neatsitiktinai padidėjo prekių apyvarta, žmonės dėkingi už patogumus.

Pardavėjos Ona Žagarskienė, Judija Bučinskienė, Vilija Kazlauskaitė, Danutė Pauliukonienė irgi gyvė naujovišką tvarką.

Keleivius prie autobusų stoties pasitinka pardavėja Birutė Leonova. Skvero paunksnėje prašom nusipirkti pyrago, bandelių, obuolių, arbūzų, pomidorų, agurkų, atsigaivinti vaisvandeniais. Pirkėjų čia netrūksta. Tarp miestiniai ir priemiesčiai autobusai vienus išveža, kitus atveža. Prie gastronomo atsipūsti kviečia staliukai, kur galima atsigaivinti šaltais gėrimais.

Neliko pamiršti ir žilagalviai veterana. Atskiroje parduotuvėje Didžiojo Tėvynės karo invalidams, pensininkams veikia išankstinio užsakymo stalas, laiku pasirūpinama, kad nestokotų reikalingiausių prekių.

Juozas Meškauskas

KOVA DĖL ŽEMĖS

"Apie aštuntą valandą vakaro į mūsų namą įsibrovė penkiolika banditų su grandinėmis ir lazdomis, — papasakojo korespondentams S. Putaramu, 38-erių metų amžiaus "Dari dipa" laikraščio, išėinančio Indijos mieste Mandja, redaktorius, — Jie mane ėmė mušti. Žmona bandė šauktis pagalbos. Ją partrenkė ir taip pat ėmė žiauriai mušti".

S. Putaramu daugiau nieko neatsimena — jis neteko sąmonės. Kaimynai pasakojo, kad banditai ištempė jį iš namų, numetė ant šieno kupetos ir ruošėsi ją padegti. Laimė, laiku suskubo Putaramu bičiuliai. Sunkiai sužalotas jis buvo nugabentas į ligoninę.

Visa tai įvyko po to, kai Putaramu "Dari dipa" skiltyse išspausdino straipsnį, demaskuojantį buožių ir dvarininkų nusikaltimus.

Jau praėjo keletas metų, kai pagal agrarinės reformos įstatymą iš stambiųjų žemvaldžių atimta dalis žemių ir atiduota naudotis "haridžanų" šeimoms, labiausiai atsilikusiems socialiniu-ekonominiu atžvilgiu gyventojams. Kaimo bur-

žuazija pasipriešino pažangiems pertvarkymams. Panaudodama samdinių gaujas, griebėsi teroro prieš neturtinguosius, grasindama fiziškai susidoroti su kiekvienu, kuris "pasikėsins" į žemę arba persekiojamas išdrįs skųstis valdžiai.

S. Putaramu, pats kilęs iš "haridžanų", metė drąsų iššūkį dvarininkams — laikraštį išspausdino seriją demaskuojančių straipsnių, ėmėsi aktyvios veiklos, kad rajone būtų įgyvendinta agrarinė reforma.

"Banditai man bandė užkišti gerklę, — sako S. Putaramu, — bet jiems šitai nepavyks. Svarbiausia, ko mes siekiame, — suvienyti visus mūsų rajono nuskriaustuosius kovoti už save teises, prieš buožes, nesilaikančius teisėtvarkos.

Klausimas apie agrarinius pertvarkymus kaimo varguomenės interesais Indijos darbotvarkėn įrašytas jau nuo nepriklausomybės atgavimo laikų. Visose valstijose ir sąjunginėse teritorijose priimti žemės reformos įstatymai, nustatantys žemėvaldos ribas buožėms ir dvarininkams, numatantys paskirstyti "žemės perteklių" bežemiems valstiečiams ir kumečiams. Tačiau turtingai atkakliai priešinosi. Jie bylinėjasi, griebiasi klastos, apgaulės, žemę perrašo patikėtiniams, susidoroja su valstiečiais, gavusiais žemės sklypus. Kaip imandami siekia įamžinti Indijos kaimo nelygybę ir dabar daugiau nei pusė vidutinių ir smulkiųjų valstiečių ūkių tevaldo apie devynis procentus dirbamos žemės, o saujelė dvarininkų — apie trečdalį.

I. Gandi vyriausybė siekia realizuoti agrarinę reformą. Praėjusiais metais bežemiems ir kumečiams išdalyta 250 tūkstančių hektarų žemės. Tai daugiau kaip triskart viršija ankstesnių metų rodiklį.

D. Makarovas

TRUMPAI

— Amerikos pažangūs darbininkai sudėjo savo laikraščiu "Daily World" milijoną dolerių, kad įsigytų modernią spaustuvę. Dabar prieš akis uždavinys, kad laikraščio tiražas pakiltų iki 100,000 egzempliorių.

— Amerikos komunistų partijos generalinis sekretorius Gus Hall sako, nežiūrint trukdymų ir išpuolių prieš darbo liaudį vistiek yra geras ženklas, kad dauguma profsajungų vadovų vis labiau reikiiasi prieš prez. Reagano administracijos vidaus politiką.

— Japonijos užsienio reikalų ministras Shintaro Abe ramina Kiniją, kad Japonija savo karines jėgas atgaivina panaudoti ne prieš Kiniją, o kad išpėjus Tarybų Sąjungą.

— Protestuodami prieš kruvinas fašistines Pinocheto chuntos represijas Čilėje, Italijos uostininkai, demokratinių profsajungų paremti, nutarė boikotuoti Čilės laivus.

— Iki šiol Illinois valstijoje motoristams įvažiuojant į apmokamus kelius reikėjo mokėti 30 centų, dabar jau reikia 40 centų.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Taikos šalininkų judėjimai ir . . .

Remiantis socialistinių šalių ir Vakarų spaudos pranešimais bei komentarais, galingas žmonių judėjimas už taiką panašus į potvynį. Kuo stipresnė politinė audra, kelianti karo grėsmę, tuo aukštesnės ir galingesnės bangos. Pirmoji banga per planetą nusirito šeštojo dešimtmečio pradžioje, kai pusė milijono žmonių pasirašė Stokholmo atsisaukimą, kad būtų uždraustas atominis ginklas. Jie padėjo sužlugdyti generolo Makarturo ir jo vienminčių ketinimą numesti atominę bombą į Šiaurės Korėją. Septintajame dešimtmetyje — nauja demonstracijų, mitingų, peticijų, protestų banga aktyviai padėjo vietnamiečių liaudžiai nugalėti Amerikos agresiją. Aštuntajame dešimtmetyje — trečioji taikos šalininkų masinių akcijų banga, kuriai vykstant buvo surinkta apie 700 milijonų parašų po antruoju Stokholmo atsisaukimu, privertė tuometinį Amerikos prezidentą J. Carterį atsisakyti ketinimo dislokuoti Europoje neutronines bombas. Dabar, kai valdžią JAV turinčios reakcinės jėgos forsuoja naujo masinio naikinimo ginklo varžybas, kyla ketvirtoji, galingiausia per visą antikarinį sąjūdžių istoriją banga.

Cia pas mus Amerikoje vyksta aštri kova, siekianti užkirsti kelią branduoliniam karui. Masiškiausia kampanija — už branduolinių ginklų išaldymą. Jai vadovauja plati koalicija antikarinė, religinė, moterų ir kitų visuomenės organizacijų. Neseniai Berkeley, Cal., meras J. Newport pareiškė, kad pastaruoju metu jau daugiau kaip 220 JAV miestų ir 10 valstijų priėmė rezolucijas, reikalaujančias išaldyti branduolines ginkluotes.

Antikariniame judėjime Amerikoje nauja tai, jog jame dalyvauja daug pasiturinčių, konservatyvių žmonių, kurie 1980 metais balsavo už Reaganą. Už išaldymą vis daugiau pasisako ir bažnyčios tarnai, tarp jų katalikų vyskupas, kurie, nepaisydami stipraus Baltųjų rūmų spaudimo, branduolinį karą paskelbė amoraliu.

Labai suaktyvėjo kova prieš branduolinę grėsmę Vakarų Vokietijoje, kurios liaudis vis aiškiau suvokia, jog jai neišvengiamai iškilis sunaikinimo pavojus, jei nepaisant daugumos Vakarų Vokietijos gyventojų valios šalyje bus dislokuotos naujos Amerikos raketos, nukreiptos į TSRS ir kitas socialistines šalis. Jau keturi milijonai Vakarų Vokietijos piliečių pasirašė Krefeldo atsisaukimą, raginantį neleisti dislokuoti naujų Amerikos raketų Vakarų Vokietijoje, o parašai ir toliau eina, vyksta šturmuojami Amerikos karinių bazių.

Labai reikšminga buvo šių metų birželio 21-26 dienomis Prahoje įvykusi Pasaulinė asamblėja "Už taiką ir gyvenimą, prieš branduolinį karą". Asamblėjoje dalyvavo 132 pasaulio šalių piliečiai, atstovavę 1,843 nacionalinėms organizacijoms, profesinėms sąjungoms, judėjimų už taiką, moterų, jaunimo ir studentų judėjimams, politinėms partijoms ir bažnytiniais susivienijimams, 108 tarptautinėms nevyriausybėms organizacijoms.

Birželio pabaigoje Maskvoje įvyko Bulgarijos, Vengrijos, Rytų Vokietijos, Lenkijos, Rumunijos, TSRS ir Čekoslovakijos vadovujančių partinių ir valstybės veikėjų susitikimas. Jame buvo priimtas bendras pareiškimas, tapęs didelės politinės svarbos dokumentu. Susitikimo dalyviai kreipėsi į NATO šalis, į visas pasaulio šalis, atkakliai ragindami blaiviai ir objektyviai pasverti grėsmingas dabartinės tarptautinių santykių raidos tendencijas ir padaryti protingas išvadas, atitinkančias esminius žmonijos interesus.

Agresyviajam imperializmui pasaulyje taikos šalininkų judėjimai peilis po kaklu, o ypač, kai vis daugiau žmonių liaunasi tikėję sugalvotam "tarybinės grėsmės" mitui, kai vis daugiau milijonų žmonių mato, kad ginklavimasis žmoniją veda į branduolinę katastrofą. Nenuostabu, kad agresyviojo imperializmo pakalikai griebiasi ekstremistinių priemonių plauti žmonėms smegenis, kad iš TSRS pusės grėsmė tebekaba, nepaiso netgi provokacinių išpuolių, nukreiptų prieš TSRS, kad tik iš TSRS padarius baubą pasauliui.

Amerikos darbininkai galėtų daug pasimokyti

Prieš mėnesį Amerikos mašinistų asociacijos prezidentas ir AFL-CIO viceprezidentas William Winpisinger lankėsi Tarybų Sąjungoje. Ta proga jam teko susitikti ir su TSRS vadovu J. Andropovu ir gerai išsišnekėti.

Grįžęs namo, kalbėdamas Vašingtone nacionaliniame spaudo klube jis papasakojo, jog turėjęs proga pats išitikinti, kad tarybiniai žmonės, vis dar gyvai prisimenantys Antrojo pasaulinio karo baisumus, nori taikos. Ir, girdi, jeigu man tektų susitikti su prez. Reaganu, pareiškė W. Winpisinger, aš reikalaučiau, kad jis nutrauktų išpuolius prieš Tarybų Sąjungą ir kad tai būtų pirmas žingsnis, padedantis sudaryti mūsų šalis susitarimus įvairiais klausimais.

W. Winpisinger atkreipė dėmesį ir į didelį vaidmenį, kurį tarybinės profsąjungos vaidina valstybės valdyme. Jis ypač pabrėžė, kad Tarybų Sąjungoje labai rūpinamasi garantuoti darbininkų darbo saugumą ir sveikatos apsaugą. Mes, pažymėjo jis, galėtume daug pasimokyti iš tarybinių profsąjungų, kaip spręsti šias problemas.

Toliau jis pasisakė už tai, kad JAV ir TSRS profsąjungos palaikytų

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

NAMIBIJOS LIAUDIS NEPASIDUODA

Jau 17 metų Namibijos liaudis, vadovaujama Pietvakarių Afrikos liaudies organizacijos (SVAPO), ginklu kovoja prieš okupacinį režimą. Susidoroti su patriotais rasistinės Pietų Afrikos valdžia nusiunte 100 tūkstančių žmonių armiją — rinktinės dalis, kurios buvo intensyviai mokomos, kaip vykdyti baudžiamąsias operacijas. Šiauriniai Namibijos rajonai paversti "mirties zona", o dviejuose trečdaliuose jos įvesta karinė padėtis.

Namibijos gyventojai šaudomi be teismo ir tardymo, jeigu jie tik įtariai simpatizuoja SVAPO. Ypač žiaurus vadinamasis "mirties būrys", sukomplektuotas iš banditų, priklausančių kovojančiai prieš Angolą grupuolei UNITA, samdinių, atvykusių iš kai kurių Vakarų šalių, Izraelio ir Čilės.

NAUJOS "KARINĖS ŽAIDYNĖS"

Kaip praneša NATO blokui artimi sluoksniai, Šiaurės Atlanto bloko būstinėje aktyviai ruošiamasi surengti rugsėjo-lapkričio mėnesiais plataus masto manevrus, kurių kodinis pavadinimas bus "Otm fordž-83". Jie vyks dideliuose Vakarų Europos ir Šiaurės Atlanto rajonuose.

Kartu pažymima, kad šių metų "karinėms žaidynėms" keliami kokybiškai nauji uždaviniai. Kaip pažymi NATO sluoksniams artimi apžvalgininkai, vykstant manevrams "Otm fordž-83", bus repetuojami vadinamojo "riboto karo" prieš socialistines šalis metodai.

PAŽEIDINĖJAMA INDIJOS SIENA

Pakistano karo lėktuvai ir straigsparniai vis dažniau pradėjo pažeidinėti Indijos oro sieną. Kaip praneša oficialus vyriausybės atstovas, jie įsiveržia į šalies oro erdvę Tihvalo, Kargilo ir Puncō rajone, Džamu ir Kašmiro valstijoje. Be to, Pakistano sausumos pajėgos mėgino užgrobti vieną Indijos pasienio postą. Vietiniai apžvalgininkai taip pat pažymi, kad Pakistanas šalyje vado šovinistinę kampaniją prieš Indiją. Jie nurodo, kad aštrindama santykius tarp abiejų šalių, Pakistano valdžia ketina atitraukti Pakistano liaudies dėmesį nuo sunkių šalies viduje.

MOKSLININKAI UŽ TAIKĄ

Italijoje, Venecijos mieste, įvyko Pagvošo judėjimo — 1953 metais įsteigtos mokslininkų organizacijos 33-oji konferencija. Joje dalyvavo beveik 150 žinomų mokslų veikėjų iš daugelio šalių, jų tarpe Tarybų Sąjungos delegacija.

"Užkirsti kelią branduoliniam karui ir kitiems karams, nutraukti ginklavimosi varžybas" — tokia, kaip pareiškė Venecijoje surengtoje spaudo konferencijoje, organizacijos generalinis direktorius M. Kaplanas, buvo forumo tema.

Konferencija baigė darbą rugpjūčio 31 dieną.

AFRIKOS JAUNIMO ESTIVALIS

Libijos sostinėje įvyko antrasis Afrikos jaunimo festivalis. Jame dalyvavo daugiau kaip penki tūkstančiai 34 Afrikos valstybių pasiun-

tinų, nacionalinio išsivadavimo judėjimų, Pasaulinės demokratinio jaunimo federacijos, Tarptautinės studentų sąjungos atstovai, socialistinių šalių, jų tarpe Tarybų Sąjungos delegacijos.

Spaudos konferencijoje buvo pabrėžta, kad intensyvėjant imperializmo kišimuisi į Afrikos tautų reikalus festivalis buvo svarbus indėlis į žemyno pažangaus ir patriotiškai nusiteikusių jaunimo vienybės stiprinimą.

PRIEŠ PREKYBĄ KONTRABANDINIŲ AUKSU

Anglijos muitų ir akcijų valdyba keliose Londono Sičio kompanijose uždėjo areštą stambioms aukso ir auksinių monetų partijoms. Šios žinybos sprendimu daugeliui Londono finansinių kompanijų uždrausta prekiauti auksu. Sityje vyksta viena iš didžiausių operacijų prieš prekybą kontrabandiniais aukso. Kaip rašo laikraštis "Financial Times", nuo praėjusių metų balandžio mėnesio Britanijos izde susidare daugiau kaip 15 milijonų svarų sterlingų trūkumas, kaip tik tokią sumą pasisavino sukčiai iš įvairių firmų, vengdami mokėti mokesčius, kai pardavinėjo auksą. Per tą laiką į šalį buvo įvežta 100 milijonų svarų sterlingų vertės aukso. Machinacijos Londono Sityje jau seniai nebėra naujiena anglams.

PRANCŪZIJOS PREZIDENTO PRIPAŽINIMAS

Prancūzijos prezidentas F. Miteranas pripažino, kad, atėjęs į valdžią 1981 metais, jis padarė klaidų, vertindamas ekonominę padėtį šalyje ir užsienyje. Neoficialiame pokalbyje su savaitraščio "Temuan-jaz kretjen" korespondentu prezidentas pažymėjo: "1981 metais mes galbūt šiek tiek skraidėme padebesiais ir nepakankamai vertinome tarptautinės krizės trukmę, o aš pervertinau gerus amerikiečių ketinimus. Aš nieko nebesitikiu iš Reagano".

Kalbėdamas apie priežastis, dėl kurių jis neteislingai įvertino ekonominę situaciją, F. Miteranas pareiškė, jog "tiesiog visi — ekonominio bendradarbiavimo ir vystymo organizacijos ekspertai, mano patarejai, žurnalistai — kalbėjo apie stagnacijos įveikimą jau 1983 metais, ir, tiesą sakant, aš neturėjau analitinių duomenų, kurie patvirtintų, kad jie neteisūs". Prezidentas pripažino, jog jo klaida buvo tai, kad jis "tuoj pat ir žymiu mastu" nedevalvavo Prancūzijos franko tik atėjęs į valdžią. Dėl to vėliau teko kelis kartus devaluoti Prancūzijos valiutą.

Kartu F. Miteranas priminė, jog jis visada buvo "griežtos ekonomijos" politikos šalininkas ir, atėjęs į valdžią, pabrėždavo, kad "laukia treji sunkūs metai".

Prezidentas pažymėjo, kad krizė Prancūzijoje bus pradėta likviduoti ne anksčiau kaip 1984 metais. Jis taip pat pareiškė, jog dešimtosios jėgos šalyje "daro visa, kad pablogintų krizinę būklę", ir čia joms padeda privatus kapitalas, kuris "dabartinėmis sudėtingomis tarptautinėmis sąlygomis neinvestuos kapitalo ir nesamdys naujų darbininkų".

nuolatinius kontaktus, pareiškė išitikinimą, jog Tarybų Sąjungos ir Amerikos tautos turi geriau pažinti ir suprasti viena kitą, kad būtų sustabdytas slinkimas į pavojingą katastrofą. Šis labai pamokomas ir pažintinis vizitas padės demaskuoti prasimanymus apie Tarybų Sąjungą, pabrėžė baigdamas W. Winpisinger.

Vilnis, 1983 rugsėjo 29

IZRAELIO OKUPANTAI NAIKINA LIBANO SODUS

Marias kančių iškentė Libano gyventojai per Izraelio agresiją. Dešimtys tūkstančių užmuštų ir sužeistų, sudeginti miestai ir kaimai šalies pietuose, griuvėsiais paversti sostinės Beiruto vakarų rajonai.

Vašingtono remiami Tel Avivo okupantai ir šiandien tebešėmininkauja Libane tarsi savo namuose. Terorizuojami vietiniai gyventojai, ypač palestiniečiai pabėgėliai, griaujami Izraelio kariuonos strateginiams įrenginiams kludantys pastatai.

Vokietijos Demokratinėje Respublikoje išeinantis "Noje doiče bauerncaitung" (Naujasis vokiečių valstiečių laikraštis) paskelbė duomenų dar apie vieną izraeliečių nusikaltimą. Izraelio okupantai Libane varo vadinamojo žaliojo genocido politiką — naikina žemės ūkio kultūrų plantacijas.

Kareivių sąrašuose jis — Georgas Bakeris iš Amerikos kontingento "tvarkai ir saugumui Libane užtikrinti". Tikroji jo pavardė — Gregorius Bagiras. Gimęs ir užaugęs Dibino kaime Libano pietuose vargingų valstiečių šeimoje. 1976 metais, tėviškėje įsiliepsnojus pilietiniam karui, patraukė svetur ir nusibeldė į JAV. Negavęs kitokio darbo, pasidarė samdomu kareiviu. Dabar likimas ir Vašingtono ekspansionistinė politika vėl atvedė jį į tėviškę.

Gimtojo kaimo, pasakoja tasai Bakeris-Bagiras Bieruto laikraštyje "Al safir" išspausdintame interviu, jis nebepažinęs. Ne tik dėl okupantų izraeliečių sugriautų namų. Ne tik dėl netoliese į priekį šaunančio betonu klotu plento, ridenančio Izraelio kariuonos amuniciją link Bekaa slėnio. Bekerį-Bagirą nustebinio ir kartu išgąsdino gimtojo Dibino apylinkės. Anksčiau čia vešėjo platūs sodai, augo miškas,

Ragina sugražinti į NATO Prancūziją

Žurnale "Klub-89", artimame dešiniąjiai buržuazinei partijai — respublikos rėmimo susivienijimui, išspausdino straipsnį šio susivienijimo politinės tarybos narys Mišelis Orijakas. Jame dėstomas RRS vadovybės rengiamo karinės programos projekto tezės, atvirai raginama sugražinti Prancūziją į integruotą NATO karinę organizaciją. Straipsnio autoriaus nuomone, jau dabar reikia įsteigti sąjungininkų štabą, kuris turėtų taikos metu koordinuoti Siaurės Atlanto bloko šalių generalinių štabų veiklą, remdamasis stebėjimo, išankstinio informavimo ir ryšių sistemomis. Prasidėjus ginkluotam konfliktui, šio štabo paskirtis, kaip mano RRS vadovybė, bus "iš anksto daryti sprendimus dėl branduolinių pajėgų panaudojimo", RRS rengiamoje programoje taip pat numatoma įsteigti intervencionistines greitojo reagavimo pajėgas, tokias, kaip Jungtinių Amerikos Valstijų.

Straipsnio autorius taip pat kelia Vakarų sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų perdisklokavimo VFR teritorijoje idėją. Kiekvienas jų kontingentas pagal šį sumanymą turi vykdyti apsaugines funkcijas netoli Varšuvos Sutarties valstybių sienų dīslokuotų bundesvero junginių už

Vilnis, 1983 rugsėjo 29

dabar — nė menkausio medelio, kiek akys užmato.

Visame Pietų Libane iki šiol sunaikinta apie vienuolika milijonų vaismedžių. Vien Dibino — Hasbajos — Rashajos regione nebeduoda derliaus 95 tūkstančiai alyvmedžių, figmedžių ir abrikosų, 350 tūkstančių citrusinių vaismedžių. Visas pajūris tarp Damoro ir Nagvoros nuo seno garsėjo citrusų vaisiais ir bananais. Okupantai ten jau sunaikino mažiausiai 360 tūkstančių citrusų medžių ir bananų krūmų.

Pietų Libano sodai raunami buldozeriais, apipurškiami visa kas gyva žudančiais chemikalais arba paprasčiausiai medžiai ir krūmai apliejami benzinu ir padegami. O juk tie sodai maitino ir rengė, davė visą pragyvenimą tenai išikūrusiems arabams. Netekę pragyvenimo šaltinio, jų dabar tūkstančiai bėga iš Pietų Libano. Palestiniečius iš savo žemės fanatikai sionistai išvijo smurtu ir prievarta. Libaniečius iš apgyventų vietų dabar genatų pačių sionistų vykdomas žaliasis genocidas, palikdamas "laisvą erdvę" tiems patiems Izraelio kolonistams.

Damasko laikraštis "Al thaura" tvirtina, kad dėl okupantų izraeliečių žaliojo genocido praėjusiais metais Libano pajamos iš citrusų vaisių eksporto sumažėjo 60 proc. — kraštas dėl to netekęs 150 milijonų dolerių. Čia atsiskleidžia Tel Avivo sionistų Artimuosiuose Rytuose daromų nusikaltimų dar viena pusė. Lygiagrečiai su karine intervencija varoma ir ekonominė ekspansija. Dėl priemonių ir čia nesivaržoma. Libanas iki šiol tiekė Europos, Azijos ir Afrikos šalims tikrai daug vai. Naikindami Libano sodus, okupantai izraeliečiai ne tik pasmerkia nusigyvenimui valstiečius arabus, bet ir pakerta viso krašto ekonomiką, tuo pačiu išveja iš pasaulinės rinkos nepageidaujamą konkurentą. Izraelys juk taip pat dera tie patys citrusai ir figos...

L. Girėnas

nugaryje. Prancūzijos spauda tai aiškina šitaip: kiekviena NATO šalis turi užimti tam tikrą rajoną prie šių sienų.

Svarbiausias tokio perdisklokavimo tikslas turi būti, kaip mano M. Orijakas, panaudoti kaip galima ankstesnėje karinio konflikto stadijoje taktinį branduolinį ginklą, įskaitant Prancūzijos. Tam autorius reikalauja dalį tokių ginklų laikyti VFR teritorijoje.

Prancūzijos spauda, komentuodama publikaciją žurnale "Klub-89", pažymi, jog M. Orijakas, šių raginimų autorius, yra svarbiausias respublikos rėmimo susivienijimo pirmininko Ž. Širako patarėjas nacionalinės gynybos problemoms. Jo pozicija, kaip pažymi Prancūzijos

spauda, — tai šimtprocentinis lygiavimas į R. Reagano administracijos kursą. Partijos dabartinės vadovybės vykdomo politinio kurso posūkis 180-čia laipsnių, rašo laikraštis "Jumanite", reiškia, jog partija visiškai atsižadėjo de Gaulo palikimo nepriklausomos karinės politikos srityje ir užsibrėžė tikslą galutinai suartėti su Vakarų Europos šalių Jungtinių Valstijų globamos karinės integracijos šalininkais.

J.

GROŽIO IR KANČIOS SALA

Pažintis su Kipru paprastai prasideda nuo Larnakos miesto, kurioje yra dabar vienintelis saloje tarptautinis aerouostas. Pagal legendą kažkada čia buvo Kitiyo karalystė, kurią sukūrė Nojaus anūkas Kitimumas. Nuo Larnakos iki Nikosijos tik 32 kilometrai. Tačiau važiuoti tenka valandą su trupučiu, nes tiesioginis kelias užimtas turkų kariuomenės.

Pagal dydį Kipras — trečioji sala Viduržemio jūroje. Niekas tiksliai nežino, iš kur kilęs šios salos pavadinimas. Vieni tvirtina, kad šis pavadinimas kilęs iš "kipariso", kiti, kad iš lotyniško žodžio "Kypirus" (varis), kurio dideli klodai randami saloje. Dar kiti tiki, kad salos pavadinimas siejasi su grožio deivės Kipridės vardu. Kad ir kaip ten būtų, tikrai žinoma, kad dar antikinės Graikijos laikais Kipras traukė žmones nuostabiu grožiu ir švelniu klimatu. Kiekvieno graiko svajonė buvo pamatyti šią šalį.

Kipras įdomus ne tik rausvos spalvos kalnais ir kalneliais, eukaliptų giraitėmis, orchidėjomis ir laukinėmis mimozomis. Jis įdomus nepakartojama istorija ir nūdienos gyvenimo problemomis. Salos padėtis Viduržemio jūroje turi svarbią strateginę reikšmę. Čia nuo senų senovės kirtosi ir kertasi pagrindiniai keliai, jungiantys Europą, Aziją ir Afriką. Nenuostabu, kad šioje saloje dažnai keitėsi užkariautojai.

1959 metais Kipras iškovojo nepriklausomybę. Tačiau nepriklausomybės paskelbimas neatnešė šios šalies liaudžiai lauktos laisvės ir taikos. Tai nebuvo laisvo gyvenimo pradžia. Vakarų imperialistai, su-

pratę Kipro strateginę reikšmę, nepaliko šios salos gyventojų ramybės, panorę paversti ji nepaskandinamu lėktuvnešiu Artimuosiuose Rytuose.

Teroristiniai akta, bendruomenių pjudymas, perversmai — tokia buvo respublikos dalis. Negana šito, pagal 1974 konstituciją saloje yra 4 karinės bazės, kurios užima bendrą 99 kv. mylių plotą. Bazių veikla saloje nemažėja, ji plečiasi. Minėtas bazes aptarnauja dar 32 Kipro vietovės. Anglijos bazių paskirtis ir veikla kipriečiams yra paslaptis, nors kai kada spaudoje pasirodo žinučių, kad saloje laikomas atominis ginklas. Be to, bazėse laikosi JAV ir kitų NATO šalių karininkai, kas taip pat prieštarauja Kipro konstitucijai. Anglija nėra neutrali dabartiniame Kipro konflikte. Ji vaidina jame neigiamą vaidmenį. Ji skatina nesantaiką tarp graikų ir turkų kipriečių. Ji tyliai sutiko su turkų okupacija.

Kipriečiai labai vertina principinę Tarybų Sąjungos užsienio politiką, jos nesavanaudišką paramą laisvę mylinčioms tautoms.

Nikosija Kipro sostine tapo X amžiuje, kai visi kiti Kipro miestai jūros pakraštyje užkariautojų buvo sugriauti. Prieš keliolika metų Nikosija turėjo 120 tūkst. gyventojų ir buvo panaši į didelį kaimą. Dabar čia statoma daug modernių namų. Gyventojų skaičius šoktelėjo iki 250 tūkstančių.

Antras pagal dydį Kipro miestas ir pagrindinis jūrų uostas — tai Limasolis. Miestas garsus karnavalais, gėlių parodomis. Vasario mėnesį čia kasmet organizuojamas vyno šventės.

Petras Karkalas

F. Kastro karštai sveikino kovotojus prieš imperializmą

Revoliucine šlove apgaubtame Kubos Sant Jago mieste įvyko didingas mitingas, kurio pasibaigę iškilmės, skirtos Nacionalinio sukilimo dienai — 30-osioms metinėms tos dienos, kai Fidelio Kastro vadovaujama patriotų grupė didvyriškai šturmo Monkados kareivines. 250 tūkstančių žmonių mitingas buvo ryškis, jaudinantis Laisvės salos liaudies ištikimybės socializmo idealams, kubiečių susitelkimo apie savo avangardą — Komunistų partiją — manifestacija. Kubos Sant Jago darbo žmonės karštai sveikino gausiai susirinkusius svečius iš užsienio, jų tarpe Tarybų Sąjungos partinę-valstybinę delegaciją.

Didelę ryškia kalbą mitinge pasakė Kubos komunistų partijos CK pirmasis sekretorius, respublikos Valstybės tarybos ir Ministrų tarybos pirmininkas F. Kastro. Jis kalbėjo apie istorinę Monkados šturmo 1953 m. liepos 26 d. — kubiečių tautos pergalingos kovos pradžios — reikšmę, išpūdingus revoliucijos laimėjimus, demaskavo pavojingą agresyvią Vašingtono politiką.

Kalbėdamas apie Kubos laimėjimus vystant nacionalinę ekonomiką, F. Kastro pabrėžė, kad didelę reikšmę turi šimtai liaudies valdžios metais pastatytų ir dabar statomų įmonių, jų tarpe pirmoji atominė elektrinė. Nėra tokios socialinės-ekonominės veiklos srities, kur per praėjusį laiką, nepaisant nusikalstamos ekonominės blokados, nebūtų pasiekta žymių laimėjimų, pareiškė jis.

Jungtinėse Amerikos Valstijose

atėjus į valdžią reakingai ultradešiniąjai administracijai, kuri atvirai vykdo karingą užsienio politiką, iškilo reali karinės agresijos prieš Kubą grėsmė. Sios administracijos politinė filosofija buvo žinoma dar iki rinkimų. Grupė neišsilavinusių, neatsakingų Reagano padėjėjų parengė imperijinę JAV politiką Kubos, Centrinės Amerikos ir kitų Lotynų Amerikos šalių atžvilgiu.

Mes nutarėme sudaryti teritorines liaudies savigyvės formuotes, į kurias dabar įeina daugiau kaip pusė milijono žmonių. Sudaryti planai, kaip priešintis bet kokios trukmės blokadi iš jūros arba bet kuriai kitai imperialistinei agresijai. Tai įrodė neseniai įvykusios strateginės pratybos "Bastionas-83". Mūsų nenugalimas ginklas — liaudis, jos patriotizmas, kovingumas ir moralė, prieš kuriuos bet kokia karinė technika yra bejėgė.

F. Kastro karštai sveikino kovotojus prieš imperializmą, už laisvę visuose žemynuose. Jis nuoširdžiai dėkojo Tarybų Sąjungai ir visoms broliškoms socialistinėms šalims už pagalbą Kubai lemiamais momentais ir už nuolatinę paramą. Kalbėtojas paragino taikos šalininkus sustiprinti kovą už ginklavimosi varžybų nutraukimą, kelio užkirtimą termobranduolinei katastrofai, galinčiai padaryti galą žmogaus gyvavimui.

J.

— Illinois valstijoje valdininkų ir universitetuose tarnautojų liepos mėnesį buvo 103,561. O tai yra, kad per pastaruosius dešimt metų tiek mažai nėra buvę. Valdžia taupo pinigų.

3

Olimpiada ar Kaliforniada?

Dėl klimato, tradicijų ir tankaus įvairių mokyklų tinklo Kalifornija nuo trečiojo dešimtmečio yra labiausiai sportiniu atžvilgiu išvystyta JAV valstija, rašo laikraščio "Československi sport" apžvalgininkas Janas Poperis. Šios valstijos aukštųjų mokyklų auklėtiniai sudaro mažiausiai trečdalį JAV olimpičių komandų narių, iš jų skaičiaus verbuojama taip pat didelė dalis krepšinio, beisbolo, amerikietiškojo futbolo profesionalų lygų žaidėjų. Tačiau Kalifornija yra ne tik Jungtinių Valstijų sporto "vitrina". Dar būdamas valstijos gubernatoriumi, Ronaldas Reaganas pareiškė: "Mes gaminame tiek pat pramonės produkcijos, kiek visa Japonija. Mes tiekiami amerikiečių stalui 40 procentų daržovių ir vaisių. Mes gaminame daugelį lėktuvų ir raketų, skirtų JAV armijos apginklavimui".

Turint galvoje paskutinį aspektą, situacija labai pasikeitė. Reaganui atėjus į Baltuosius rūmus. 1982 m. Kalifornijos firmos gavo 22 procentus visų Pentagono karinių užsakyimų. Manoma, kad per artimiausius penkerius metus Kalifornijos dalis, išnaudojant vis didėjantį JAV karinį biudžetą, išaugs iki 30 procentų. 1984 metų olimpiados mieste Los Angeles gaminamos "Peršingo" raketos, šiuolaikiniai bombonešiai, neutroninių bombų detalės. Šimtai Kalifornijos įmonių aktyviai dalyvauja grėsmingai didėjančiame šalies ginklavimesi.

Aplinkoje, taip pat susijusioje su Vašingtono administracijos, karinio pramoninio komplekso ir didžiojo biznio interesais, klesti antitarybinės ir antisocialistinės jėgos. Žinoma, kad Kalifornija — antikomunizmo smegenų centras: Liūdai pagarsėjusiam Hooverio institute, Stanfordo universitete ir dešimtyje kitų panašios orientacijos įstaigų, aktyviai dalyvaujant emigrantams iš socialistinių šalių, kuriama kovos prieš pažangą strategija ir taktika. Šios įstaigos neužmiršo ir sporto.

Visai neseniai buvo sukurtas kaž-

koks konsultatyvinis komitetas su Amerikos profesionalų sporto įtakingu veikėju Eberlinu priešakyje, dalyvaujant eilės sporto šakų vadovaujantiems atstovams ir JAV NOK prezidentui Viljamui Saimonui. Šis komitetas parengė vadinaamo amerikietiško gyvenimo būdo propagandos programą, pasitelkęs į pagalbą sporto renginius, vykstančius JAV ir užsienyje.

Kalifornijos atstovai užima privilegijuotą padėtį ir Los Angeles žaidynių orgkomiteto vadovybėje. Absoliuti dauguma vietų komiteto prezidiume, beveik visi 26 vykdomųjų viceprezidentų postai ir visos be išimties sporto šakų komisarų pareigybės atitekę arba Los Angeles ir jo apylinkių gyventojams, arba žmonėms, glaudžiai susijusiems su Kalifornijos elitu, netgi su Ronaldo Reagano aplinka.

Šis žmonių ratas vienaip ar kitaip susietas su dabartiniu JAV prezidentu, kuriam 1984 metų olimpinės žaidynės — tik rinkimų kampanijos sudėtinė dalis. "Vašington Post" laikraštis praėjusių metų gegužės mėnesį pateikė tokį Reagano posakį: "Sportas — tai paskutinė, neskaitant karo, galimybė išreikšti fizinį agresyvumą, suteikta mūsų civilizacijos žmonėms. Sportas — veikla, labiausiai artima karui, tačiau be mirtinos baigties", Ciniškas, visai neolimpinis tvirtinimas. Žinant, kad Los Angeles veikia trys šimtai gangsterių bandų, kad čia yra daugiau kaip trisdešimt tūkstančių organizuotų nusikaltėlių, šis pasakymas labai pavojingas.

Kiekvienas miestas, kuriame vyksta olimpinės žaidynės, uždeda joms savo antspaūdą. Viskas tvarkoje, jei laikomasi olimpičių taisyklių ir internacionalinio šventės charakterio, kaip buvo Maskvos olimpiadoje 1980 metais. Bet šiandien sulaukiame pernelyg daug signalų apie tai, kad Los Angeles olimpinė dvasia suprantama labai savotiškai: savaip, amerikietiška, kalifornietiška. Tad kaliforniada vietoj olimpiados?

Sportas

Visų mėgstamas agurkas

Pasakysite, kuo agurkas ypatingas? Žalias, grublėtas, saldus, kartais kartus. Sako, kad jis susideda vien iš vandens — jame vandens beveik 96 procentai. Maistingųjų medžiagų agurkas iš tiesų mažai turi.

Tai kodėl jį taip mėgstame? Kodėl ši daržovė taip paplito beveik visose pasaulio šalyse?

Visai paprastai. Trumpas vegetacinis laikotarpis (40 — 60 dienų), agurkus galima auginti įvairiose platumose, ištisu metus inspektuose ir šiltnamiuose. Pagal reikalingas organizmui mineralines medžiagas — kali, kalci, geležį, fosforą, jodą ir kitas, agurkai niekuo ne prastesni už morkas, svogūnus, pomidorus, kopustus net citrusinius vaisius. Agurkuose esama visų svarbiausių vitaminų, tik ne tiek daug. Seniai žinoma, jog agurkai gerina apetitą, bet ne visi žino, kad jie gerina baltymų, riebalų absorbciją ir tuo pačiu daro teigiamą įtaką medžiagų apykaitai.

Agurkai, kaip ir daugelis kitų daržovių, turi savo istoriją. Tai seniausia kultūra. Ji auginama daugiau kaip 6000 metų. Agurkų tėvynė laikoma Indija. Šią daržovę valgė senovės egiptiečiai ir graikai. Senovės Graikijos medikai agurkams priskyre karštį mažinantį poveikį. Šią daržovę ypač mėgo Romos imperatoriai Augustas ir Tiberijus. Mūsų eros I amžiuje imti auginti Kinijoje ir Japonijoje. Kai šios daržovės dar buvo didelė retenybė, Turkijos sultonas Mahometas II, žiaurus ir godus valdovas, kartą įsakė perpjauti pilvus 7 savo dvariškiams, kad sužinotų, kas suvalgė vieną iš jam dovanų atsiųstų agurkų.

Nuo seno agurkai mėgstama daržovė ir Rusijoje. Metraščiai pasakoja, kad carui Aleksejui valdant prie Maskvos kasmet buvo išauginama dešimtys tūkstančių agurkų. Šias daržoves sumaniai auginą Kinijos ir Japonijos žemdirbiai. Iš pradžių dėžėse ant stogų turėjo paaugti daigai, po to juos tankiai susodinavo mažuose daržuose ir pririšdavo prie kuolelių. Agurkai kartais išauga 1.5 m ilgio.

Ši rūšis Lietuvoje auginama šiltnamiuose. Apskritai yra kuo įvairiausių agurkų rūšių. Ir visos geros. Bet nežino agurkai skaniausi.

Nežino agurkai žali, paviršius grublėtas, su juodais spygliukais. Yra agurkų ir su baltais spygliukais. Šie ne tokie kvapūs, bet užtat geriau išsilaiko.

Nežino agurkų odelė kaip vaškine. Minkštumas sultingas, aroma-

tingas. Labai derlus. Iš hektaro surenkama beveik 240 centnerių.

Kad agurkai būtų skanūs ir ilgiau laikytųsi, reikia mokėti juos raugti, parinkti tinkamą rūšį. Ypač skanūs esti paskutinio rudens derliaus trumpai rauginti agurkėliai.

Marinuoti skirti nedideli kieti agurkai nuplikomi verdančiu vandeniu, kiekviena eilė perdėdama krapiš, pridėdama pjaustytų česnakų ir raudonųjų pipirų. Užpilami užvirtu ir atšaldytu actu. Kai agurkai sugeria actą, reikia pripilti skysčio. Agurkų žievelė sugeria visus krapiš, krienių, česnako, karchių pipirų, petražolių kvapus. Pelesių ir glybelio statinaitėse neatsiras, jei raugiant agurkus bus pridėta garstyčių miltelių arba patarkuatų krienių.

Agurkus lengvai įsisavina organizmas, nes juose yra jodo. Agurkų ląsteliena padeda iš organizmo išskirti cholesterolinui. Dėl kitų azoto ir benzoazoto medžiagų, kalio druskos ir nedidelio kiekio vitaminų C₁, B₁, karotino agurkai turi gydomųjų savybių: mažina žarnyno skausmus, varo šlapimą, skatina tulžies išsiskyrimą. Sergant viršutinių kvėpavimo takų katarais, rekomenduojama gerti gryną agurkų sultis, arba sultis sumaišytas su medumi, po 2 — 3 valgomuosius šaukštus 2 — 3 kartus per dieną. Kai kurie mokslininkai sako, kad agurkai daro teigiamą poveikį sergant širdies ligomis, ateroskleroze, hipertenzine liga, kepenų, inkstų ligomis. Tik reikia atminti, kad sergant virškinimo trakto ligomis, negalima valgyti nei raugintų, nei marinuotų agurkų. Nuo seno agurkai plačiai naudojami kosmetologijoje. Kad sumažėtų raukšlės, pravartu kasdien masažuoti veidą gabalėliu šviežio arba rauginto agurko. Agurkų sultys drėkina odą išdžiūvus susidaro savotiška kaukė, kurią lengva nuplauti šiltu vandeniu. Agurkų kaukės baltina odą. Sutarkuojamas šviežias agurkas (galima smulkiai supjaustyti), gauta košelė suvyniojama į marlę ir uždedama ant veido bei kaklo. Agurkų sulčių ir agurkų odelės vandens antpilas padeda pašalinti strazdanas, inkštirus, pigmentines dėmes bei nudegimą. Jei veido oda riebi, rekomenduojama vartoti šviežias agurkų sultis, sumaišytas su lygiu kiekiu spirito arba losjono. Štai kaip daroma: stiklinę sutarkuotų agurkų užpilti stikline degtinės, laikyti dvi savaites, po to perkošti per marlę. Šitokias kaukes galima daryti iš agurko ir tarkuoto obuolio.

S. Čiausovskis

Farmacijos mokslų kandidatas

Propaguojamas militarizmas

"Auklėjimas taikos dvasia" — taip vadinasi disciplina, neseniai įtraukta į kai kurių Vakarų Vokietijos vidurinių mokyklų programas. Atrodytų, kilnus sumanymas — papasakoti galų gale Vakarų Vokietijos moksleiviams apie praėjusio karo priežastis ir padarinius, apie būtinumą mažinti įtempimą, stiprinti taiką ir tautų savitarpio supratimą.

Tačiau iš tikrųjų šis "auklėjimas taikos dvasia" virsta visai kuo kitu. Sešiuose Vakarų Vokietijos kraštuose, kur valdo dešiniųjų partijų — KDS ir SKS atstovai, prieš mėnesį buvo priimtas nutarimas, pagal kurį moksleiviai, mokydamiesi šios disciplinos, turi susipažinti su "bundesvero tikslais ir uždaviniais", "sūvokti jo vaidmenį užtikrinant taiką".

Kaip "mokoma", jau pademonstruota Badeno-Viurtenbergo krašte. Vietinis kultūrų ministras Gerhardas Majeris Forfelderis (KDS), kurio kompetencijoje yra švietimo sistema, davė nurodymą, kas šias pamokas vestų tik jauni bundesvero karininkai ir oficialios valdžios atstovai.

Tiems mokytojams, kurie išdrįs kalbėti mokiniams apie masinį judėjimą už taiką šalyje ir apie

grėsmę, kurią Vakarų Vokietijos gyventojams kelia užplanuotas Amerikos raketų "Peršing-2" ir sparnuotųjų raketų dislokavimas, bus taikomos labai griežtos drausminės nuobaudos. Maža to — "taikingas ministras" kategoriškai uždraudė taikos šalininkų judėjimo atstovams peržengti mokyklos slenkstį ir dalyvauti moksleivių diskusijose. Pretekstas — daugiau negu originalus: "Šie žmonės, — pareiškė ministras, — nėra specialistai karo ir taikos klausimais".

Badeno-Viurtenbergo valdžios veiksmai sukėlė didžiulį demokratinės visuomenės pasipiktinimą. Švietimo ir mokslų įstaigų darbuotojų profsąjunga paragino mokytojus aktyviai priešintis militarinei propagandai, paverstai mokslo disciplinai, supažindinti moksleivius su taikos šalininkų masinių veiks- mų tikslais. "Jaunimas vis skeptiškiau žiūri į karinę tarnybą ne dėl kažkokių "ardomųjų veiks- mų", kaip mano valdžia, o todėl, kad

nesibaigia ginklavimo varžybos ir didėja naujo karo pavojus", — pareiškė šios profsąjungos pirmininkas Badeno-Viurtenberge Zigfridas Ferginas. **A. Grigorjevas**

GRIEŽTI VISUOMENĖS PROTESTAI

Didžiausią pasipiktinimą Ispanijoje sukėlė žinia, kad Didžioji Britanija planuoja nuskandinti radioaktyviąsias atliekas Atlanto vandenyno šiaurės rytų dalyje, netoli Ispanijos ir Portugalijos krantų.

Galijos srityje vietinės valdžios ir įvairių visuomeninių organizacijų iniciatyva buvo surengta kovos prieš pavojingus Anglijos valdžios planus diena. Daugiau kaip 25 srities miestuose vyko manifestacijos, kuriose dalyvavo 15,000 žmonių, 150-ye įmonių ir daugumoje srities parduotuvių įvyko trumpi protesto streikai. Manifestacijų dalyviai degino Britanijos vėliavas, protestuodami prieš ketinimą nuskandinti radioaktyvias atliekas, kuriomis bus neišvengiamai užterš-

ti vandenys, skalaujantys Ispanijos krantus.

Galijos autonominės vyriausybės pirmininkas Ch. Fernandez Alboras nusiuntė Didžiosios Britanijos premjeriui M. Thatcher laišką, kuriame visuomenės vardu pareikalavo, kad Anglijos valdžia atsisakytų žingsnio, keliančio grėsmę ne tik vietinei augalijai ir gyvūnijai, bet ir Ispanijos pakrantės rajonų gyventojų sveikatai.

Pirmoji nuskandinimo operacija turi įvykti iš Britanijos laivo "Atlantic". Specialistų apskaičiavimai, Atlanto dugno duobėje jau nuskandinta daugiau kaip 500 tūkstančių tonų radioaktyviųjų atliekų iš Didžiosios Britanijos, Belgijos, Nederlandų, ... T. Vilnis, 1983 rugsėjo 29

Nuoširdaus pasakojimo tėkmė

EDMUNDAS ŽIAUBERIS. Iliustracija I. Simonaitytės knygai „Aukštųjų Simonų likimas“

Vilniaus dailės parodų rūmuose surengta didelė Edmundo Žiauberio kūrinių ekspozicija. Dailininkas tęsia ir vysto vyresniosios mūsų grafiku kartos (V. Jurkūno, A. Kučo, J. Kuzminskio) tradicijas. Jo meninės išraiškos pagrindas — darni kompozicija, realistinis piešinys. Pa jį E. Žiauberis dažnai saikingai deformuoja, suteikdamas vaizdai dekoratyvumą, primityvo bruožų, dėl apibendrinimo ar tiesiog ornamentiško atsiskydimo nereikšmingų detalių. Kaip ir tarybinės lietuvių grafikos mokyklos pradininkai, jis pirmenybę teikia nespaltvotai graviūrai (išskyrus vaikų knygų iliustracijas). Nesivaikydamas išorinių efektų, naudoja linoraizinio techniką, taip plačiai taikytą 6-7 dešimtmečiuose ir šandien vis labiau prarandančią populiarumą tarp jaunųjų grafikų. Dailininkas mėgsta ir kartono raižinį. Šia technika atlikti darbai ne tokie jau dažni parodose, mat pati technologija sudėtinga, nepaslanki, reikalaujanti meistriškumo. E. Žiauberis puikiai panaudoja jos galimybes: didesnes dekoratyvias plokštumas, apibendrintą piešinį, sidabrinį niuansuotą atspaudą toną.

Nemaža E. Žiauberio kūrybos bruožų išskiria jį iš daugelio vyresniosios grafiku kartos dailininkų. Toje pačioje kompozicijoje jis raižo nevienalaikių vaizdų elementus, priešpastato skirtingos prasmės detales, naudoja įvairias perspektyvos sistemas, derina realistiškas ir sąlygiškas, ornamentines formas. Į realų kontekstą kartais jis įterpia savo fantazijos vaizdinių. Vaizdas, neturėdamas erdvės ir laiko vienybės, tampa sudėtingesnis. Toks komponavimas būdingas ir portretams, ir peizažams. Jis ypač ryškus teminėse kompozicijose, knygų iliustracijose. Taip dailininkas išvengia tikslaus tikrovės atpasakojimo, suteikia kūriniams gilesnę prasmę. Bet tai nereiškia,

Viktoro Kapočiaus nuotraukos jog kompozicijos detalė, fragmentas įgyja simbolio funkcijas. Anaiptol — išsaugomas konkretumas.

Parodoje gausu portretų. Juose išryškintas ne psichologinis pradai, o bendra nuotaika, esminiai bruožai („Rusnės žvejys E. Jurginaitis“, 1972; „Literatūros klasikas A. Baranuskas jaunystėje“, 1982).

Teminiuose estampuose pasitaiko atviro literatūriškumo, kuris apskritai nesvetimas dailininkui („Rytas“, 1975). Tai, matyt, ne tik įgimta meninio mąstymo savybė, bet ir išsiugdyta, ilgas metus iliustruojant grožinės literatūros veikalus. Grafikas pasiekė aukštą technikos, atlikimo kultūros lygį, iliustruodamas Ievos Simonaitytės romaną „Aukštųjų Simonų likimas“ (1981). Linoraiziniuose nužymėtas griežtas stačiakampis formatas, bet atskiros vaizdo dalys iš geometrinė rėmų laisvai išsiveržia į baltą popieriaus lauką. Toks komponavimo būdas nėra naujas, panašų principą taikė dar V. Favorskis, vienas žymiausių tarybinės rusų grafikos mokyklos pradininkų. Vykusiai, savitai jį naudoja ir E. Žiauberis, vaizdai suteikdamas ekspresyvumą, laisvumą ir kartu susiedamas jį su knygos architektūra. O parodoje ekspozuojamos vaikų knygų iliustracijos jau kito stiliaus. Jos nesudėtingos, aiškios, žaismingo piešinio, skambių spalvų. **Jolita Mulevičiūtė**

ISLEISTAS KATALOGAS

LTSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija išleido „Kraštotyros darbų katalogo“ III dalį. Jame skelbiami dešimties rajonų — Panevėžio, Pasvalio, Plungės, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių ir Šalčininkų — kraštotyros darbų 1207 rašytiniai darbai. Darbų vertė ir gausumu pasižymi panevėžietis J. Ruzas, pasvalietis A. Stapulionis, plungietis J. Ceka-vičiūtė ir kiti kraštotyros darbininkai.

Dailininkai ir kaimas

Kaip toliau stiprinti dėmesį kaimui, jo ekonominiams ir socialiniams vystymui, neseniai buvo kalbama Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto X plenumo. Dideli uždaviniai iškelti ir kultūros, meno darbuotojams.

Mūsų kaimo dabartis ir ateitis, čia gyvenančio žmogaus darbai ir užmojai, svajonės ir siekiai... Visa tai jaudina respublikos dailininkus, visa tai daugelis jų stengiasi kuo išsamiau pažinti, suprasti ir apmąstyti bei kuo įtaigiau išreikšti savo kūriniuose. Naujaisiais tapytojų, grafikų, skulptorių įnašą į šios tematikos darbų aruodą atspindi prieš keletą dienų Vilniuje atidaryta paroda „Dailininkai — kaimui“.

Kaip parodė daugiametė praktika, gražų meninį derlių subrandina Dailininkų sąjungos kūrybinių grupių darbas viename ar kitame gamybiniame kolektyve. Sėkminga buvo jau pirmoji jų išvyka prieš ketvirtį amžiaus į Dreverną pas žvejus. Vėliau kūrybinės grupės, išsirušusios trumpesniai ar ilgesniai laikui, pabuvojo daugelyje Tarybų Lietuvos vietovių pas žemdirbius, miškininkus, statybininkus.

Tokios išvykos, rengiamos tradicinių Dailės dienų ar kitomis progomis, patraukia vis daugiau dalyvių. Kartais per metus kaimuose apsilanko po keliolika kūrybinių grupių, o neretai jų ryšiai su vienu ar kitu kolektyvu ilgainiui tampa pastovesni, glaudesni, stipresni. Tai paskatina žemdirbius daugiau domėtis dailė, padeda jiems plėsti savo kultūrinį akiratį, suvokti meno kūrinių esmę ir prasmę, o dailininkus praturtina gyvenimo pažinimu, suteikia jiems naujų kūrybinių impulsų.

Nuoširdžios draugystės ir vaisingo bendradarbiavimo keliai jau senokai dailininkus suvedė su Biržų rajono „Laisvosios žemės“ kolūkio žemdirbiais. Seimininkai menininkus priima rūpestingai, su tinkama pagarba, o prieš kiek laiko įsteigę jiems kasmetinę premiją už geriausių dailės kūrinių kaimo tematika. Savo ruožtu žemdirbiams atsidėkoja ir dailininkai: tapybos drobėmis, grafikos lakštais, skulptūromis įamžina šiandieninį kaimą, gamybos pirmūnus, kolūkio darbo veteranus ir jų pamainą. Iš čia dailininkai jau parsivežė gausų kraitį parodoms, o ne vieną savo kūrinių paliko „Laisvojoje žemėje“ išsaugoti būsimosioms kartoms: ūkyje veikia paveikslų galerija.

Plačiai žinomi ir kitų kūrybinių išvykų adresai Pasvalio ir Šakių, Joniškio ir Vilkaviškio, Ukmergės ir Skuodo, Kapsuko ir Kretingos, Akmenės ir Vilniaus, kituose rajonuose. Suaktyvėjo Dailininkų sąjungos kaimo šefavimo komisijos veikla. O beveik prieš dešimtmetį surengta pirmoji respublikinė paroda „Mūsų kaimas“ paskatinio dailininkus dar daugiau dėmesio skirti žemei ir žmogui.

Kas būdinga naujajai ekspozicijai? Tai įvairiausių respublikos rajonuose pastaruoju metu dirbusių kūrybinių grupių atskaita žiūrovams, papildyta žinomais anksčiau metų kaimo tematikos kūriniuose, kurie dabar tarsi įgijo dar raiškesnį skambesį. Be to, tai savotiška ateinančiais metais numatytos didelės parodos „Žemė ir žmonės“ įžanga.

Konstantinas Bogdanas
Lietuvos TSR dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas

JUBILIEJINIAI ROKIŠKIO MUZIEJAUS METAI

V. Gasiūno nuotraukoje: Siame Rokiškio kraštotyros muziejaus pastate bus įrengtos parodų salės.

Rokiškio raštotyros muziejui sukako 50 metų. Už aktyvų darbą auklėjant darbo žmones ir jaunimą tarybinės liaudies revoliucinėmis kovinėmis ir darbo tradicijomis muziejus apdovanotas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštu.

1933 metais rokiškėnai kultūros puoselėtojai P. Bliūdžius, mokytojas A. Simonavičius ir kiti apskrities bibliotekos kambaryje įkūrė muziejų. Tuomet jis turėjo 360 eksponatų. Fašistų okupacijos metais muziejus buvo apleistas, eksponatai išgrobstyti. Pokario metais muziejus pradėjo tikrąjį gyvenimą. Šiuo metu jam atiduotas visas buvusio grafo Pšezdzecko rūmų ansamblis. Dabar muziejuje yra daugiau kaip 48 tūkstančių eksponatų.

Eini muziejaus salėmis, ir pro akis prabėga Rokiškio krašto istorija nuo seniausių laikų iki šių dienų. Išsamiai atskleistos temos apie liaudies kovą buržuazijos valdymo metais, Žemaitės partizanų junginio veiklą fašistų okupacijos laikotarpiu, vaizdžiai parodyti šių dienų

pasiekimai. Muziejuje daug meno kūrinių. Atskirame pastate ekspozuojami plačiai žinomo liaudies meistro Liongino Šepkos medžio drožiniai.

Muziejaus parke kuriamas buities skyrius. Dėmesį patraukia kalvė, kurioje ekspozuojami darbo įrankiai, priklausę A. Kurkličiai — rašytojo A. Gudaičio-Guzevičiaus romaną „Kalvio Ignoto teisybė“ pagrindinio herojaus prototipui.

Per metus muziejų aplanko daugiau kaip 80 tūkstančių žmonių iš visos Tarybų šalies. Muziejuje dažnai rengiamos paskaitos, vyksta partinio švietimo, ekonominio mokymo užsiėmimai.

Kūrybingas muziejaus kolektyvas, vadovaujamas direktorės O. Mackevičienės planuoja atidaryti naują ekspoziciją „Internacionaliniai rajono ryšiai“, taip pat parodų sales, kur bus demonstruojami eksponatai iš muziejaus fondų, piečia-

J. Mazeikis

ATGIMUSI DŽUKIJOS ŽEMĖ

Nuotraukoje: Perlojos bandymų stoties mechanizatoriai pasiruošę java-pjūtei.

Grybų, uogų, kitų gamtos gėrybių gausumu, gamtos grožiu plačiai Lietuvoje nuo seno garsėja Varėnos kraštas. Čia — karščiausios vasaros ir šalčiausios žiemos.

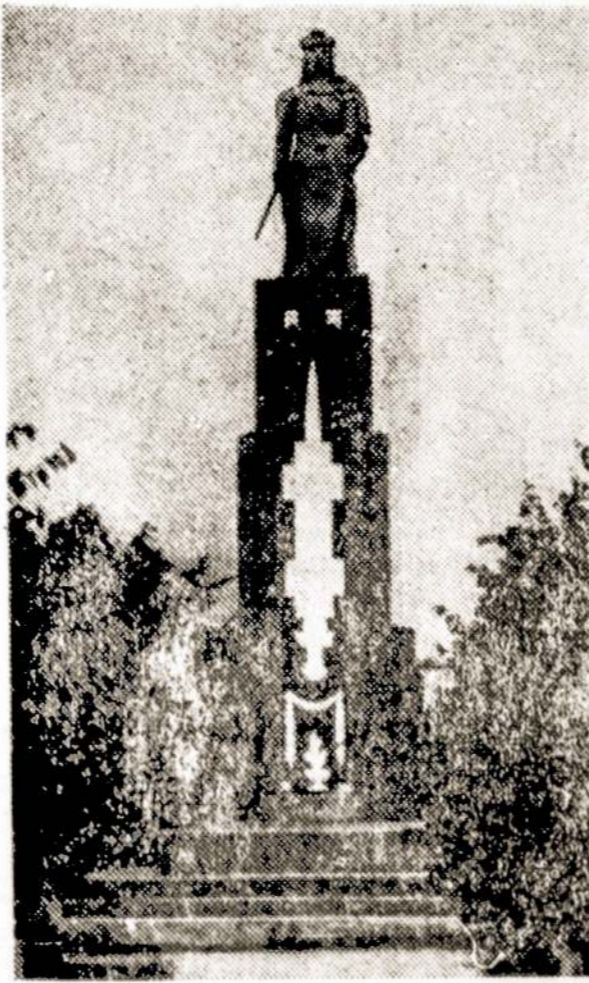
Kadais tik uogom ir grybais galėjęs svečią pavaišinti, dabar džukas siūlo paragauti rūkyto kumpio, kvapnios kaimiškos dešros, kitų skanėstų. Ką besakyti — pokario metais atgimė šio krašto smėlynai. Melioruoti, su galinga technika gerai įdirbami laukai duoda gausius grūdų, bulvių, žolių derlius.

Atskirai keletą žodžių norėtume tarti apie Perloją — Džukijos žemės ūkio mokslo centrą. Čia įsikūrusi dotnuviškio Lietuvos žemdirbystės instituto bandymų stotis. Būrys gabių mokslininkų, kuriems keli dešimtmečiai vadovauja Jonas Aleksonis, vietiniams žemdirbiams pataria, kaip geriau ūkininkauti. Stoties specialistai parenka geriausiai lengvose žemėse derančias javų veisles, nustato jų tręšimo normas, nurodo augalų kenkėjų naikavimo būdus. Ten, kur prieš keliolika metų buvo pustomos kalvos, kur amžiais niekas neaugo, dabar tarsi rūta žaliuoja vešlūs žolynai. Kalvotų, pustomo smėlio laukų pavertimas puikiais ganyklomis — tai bene didžiausias Perlojos mokslininkų laimėjimas, reikšmingas ir kitoms Lietuvos vietovėms. Stotis turi kelių tūkstančių hektarų savo ūkį, kuriame atlieka bandymus.

Perloja — centrinė šio ūkio gyvenvietė — viena gražiausių Džukijos žemėje. Į ją, taip pat ir į kiek atokiau esančią kitą, jau senokai persikėlė visi vienkiemiuose gyvenę žmonės. Čia yra maisto ir pramoninių prekių parduotuvės, gera valgykla. Vietoje paštas, butinio aptarnavimo paviljonas, kino salė. Ūkis kasmet nemažai lėšų skiria kelių tiesimui, poilsio zonų įrengimui. Jo rūpesčiu restauruotas Vytauto Didžiojo paminklas, čia

6

pastatytas daugiau kaip prieš 50 metų. Grožiu neabejingi ir patys gyventojai. Prie kiekvieno namo visomis spalvomis žydi gėlynai, pažvyruoti kiemeliai, rūpestingai puoselėjami sodai.

Nuotraukoje: Vytauto Didžiojo paminklas Perlojoje.

V. Gulevičiaus nuotr.

Vienoje tokioje sodyboje, pas Petrą ir Antosę Juodžukynus pasisvečiavome kiek ilgėliau. Pasirodo, abu jie jau pensininkai, tačiau dar guvūs, darbingi. Seima gauna pusantrą šimto rublių pensijos. Prie to dar prisideda ir toliau ūkyje dirbančio Petro atlyginimas, tūkstantis ar daugiau rublių per metus už valstybei parduodamą gyvulį, atliekamus maisto produktus.

— Kad taip bent metelius būt pagyventa jaunystėje, — sako Juodžukynas. — Aštuonis hektarus žemės tėvas turėjo ir mus aštuonis augino. Ką ir bekalbėti, koks vargas buvo. O štai mūsų Marytė mokytojauja Varėnoje, Jonas dirba brigados vadovu kaimyniniame Ne-

KAUŅO AŽUOLYNAS

Retas miestas gali puikuotis tokia unikalia gamtos dovana. Kauno Ažuolynas dabar yra miesto centre. Kai kurie šimtamečiai galiūnai, tiesa, jau pliktėlėje, bet jaunesnieji jų palikuonys ošia nepaisydami praužusių praeities negandų ir audrų.

— Kauno Ažuolynas šimtmečius ošia miesto centre, pagrindinių kelių kryžkelėje. Jis priklauso prie unikalių aborigeninių savaiminės kilmės medynų, kurių labai retai galima užtikti kituose Europos miestų žaliuose plotuose, — teigia miškininkas M. Lukinas.

Bet šis unikalus gamtos kūrinytis tik per stebuklą išsiliko kitados pakauneje, o dabar miesto centre. Žmonės ne kartą kėsinosi jį sunaikinti. Iš kitados buvusio didelio ažuolyno, dabar paliko tik dalis, virtusi poilsio parku, saugomu valstybės.

Zaliakalnio ažuolynas pradėtas naikinti XIX amžiaus viduryje, įrengiant "Petrovkų" (dabar Vytauto) parką, su visu arsenalu žmogui būtinų ir nebūtinų pramogų.

Salia parko XIX a. įsikuria telegrafo, o vėliau radijo stotis su pagalbiniais pastatais. Prasideda privačios namų statybos (Montvilos ir kitose gatvėse). Pagaliau buržuazijos valdymo metais Ažuolyno dalį užima Kauno kūno kultūros instituto rūmai, Sporto halė, stadionas.

Vakarinėje Ažuolyno dalyje kitados buvo pravoslavų kapinaitės. Jos dabar jau likviduojamos. Prie Vydūno alėjos įsikūrė daržininkystės šiltnamiai, užėmę nemažą Ažuolyno plotą. Ažuolyno vakarinėje dalyje ir Adomo Mickevičiaus slėnyje 1988 m. įkurdamas Kauno Zoologijos sodas. Atrodo, kad viso to jau pakanka, nes vargšas Ažuolynas apipešiotas iš visų pusių. Bet kur tau! Buvo pradėti statyti prekybiniai sandėliai, bet, kai visuomenė pareikalavo, buvo pašalinti.

Viename slėnių, dabar vadinamu "Dainų slėniu", įrengiama dainų

šventėms estrada, liaudies šokių aikštelė, o šlaite — suolai žiūrovams. Tik prieš metus nugriautas šokių paviljonas. O dabar statoma Kauno viešoji biblioteka.

Galbūt dėl to senieji ažuolai pradėjo plikti, gelsti. Parko tvarkytojai sumanė Ažuolyne įrengti vandens baseiną. Deja, nevykusiai paklojo vandens nutekėjimo vamzdžius. Ten, kur turėjo tyvuliuoti baseinas, telkšojo bala, kurioje varlės gyveno. Kai ilgiau nelyja ir vandens visai nebūna, sklinda iš tos balos nemalonus kvapas.

Kitados Zoologijos sodo paukščių sektoriuje prie Girstupio buvo tyro vandens baseinas, kuriame plaukiojo gulbės, antys ir kiti sparnuočiai. Kai buvo pastatytas naujas gyvenamųjų namų kvartalas, į Girstupį buvo nukreipta kanalizacija. Girstupis tapo pilkų srutų upeliu. O Zoologijos sodo paukščių baseinas virto pilka, blogą kvapą skleidžiančia bala. Čia jau neplaukioja gulbės, o tik antys. Gulbės, pelikanai, gervės tik vaikščioja aplink baseiną ir tarytum sako: "Kada žmogus susipras pagerinti jų ir šiaip skurdų gyvenimą?"

Jau prieš dešimtį metų buvo nutarta saugoti Ažuolyną, bet tik praėjusią vasarą nugriautas šokių paviljonas. Parodos kalne stovi žaidimų-pramogų įrenginiai, priklausančios kultūros skyriui, turėtų susilaukti panašaus likimo. Sporto halėje ar stadione vykstant renginiams, į Kauną suplaukia daug motorizuotų keleivių. Jie kartais pasistato automašinas Ažuolyno žaliuosiuose plotuose, ypač prie Zoologijos sodo, Vydūno alėjos, Montvilos gatvės.

O Parodos kalno pakraštį įsikūrė dar viena kavinė. Visa tai nepadės išsaugoti unikalaus gamtos kampeilio — Ažuolyno. Daugiau dėmesio reikėtų skirti ir atskiriems seniems ažuolams išsaugoti: pašalinti sausas šakas, rūpestingai konservuoti kamienus. **Pranas Juozapavičius**

Defektyvinių vaikų internatas

Kaune, Apuolės gatvėje Nr. 11, yra specialioji mokykla-internatas. Čia gyvena vaikai nuo 6 iki 18 metų su įvairiomis fizinėmis anomalijomis, judamojo aparato sutrikimais. Nors ir reikia individualios slaugos, normalių sugebėjimų mokiniai čia išeina vidurinės mokyklos programą. Norintieji vėliau gali mokytis technikuose bei aukštosiose mokyklose. Vaikai, kurių sulėtėjęs psichinis vystymasis, čia mokosi pagal pagalbinės mokyklos programą. Mokyklos auklėtiniai visiškai valstybės išlaikomi.

Neseniai mokykla-internatas rekonstruota, pastatytas priestatas. Mokymosi kabinetai turi vaizdinių priemonių, metodinės medžiagos.

dzingės kolūkyje, Albina gerai įsikūrusi Alytuje, o Petriukas-Vilniuje, mechanikas. Tikras džiaugsmas, kai vasarą vaikai su žentais ir marčiomis šešis anūkus atveža...

Panašiai gyvena ir Venckūnai, Milinavičiai, kiti Juodžukynų kaimynai, visos ūkio šeimos. Džukijos žemė visiems dosni, visus gražiai rengia, sočiai maitina.

Gamtos ir žmogaus rankomis sukurtų gėrybių gausumas, savitas krašto grožis, turtinga jo istorija, patirtas svetingumas visuomet traukia vėl čia atsilankyti.

Jonas Bagdanskis

Medicinei pagalbai skirti du nauji korpusai. Viename įsikūrė procedūriniai, gydytojų kabinetai, laboratorija, fizioterapijos procedūrų kabinos, gydymosi mankštos salės, izoliatorius, kitame — purvo gydyla, gydymosi vonios, dušai, baseinai ir logopediniai kabinetai.

Visur yra reikiama medicininė aparatūra ir įrengimai, dirba įvairių specialybių medikai. Vienam vaikui išlaikyti per metus skiriama du tūkstančiai rublių.

Internate yra nevaikščiojančių mokinių stacionarinis skyrius, kur vaikai mokomi individualiai. Sveikatai pagerėjus, jie patys eina į klases.

Namuose nėra tokių galimybių sergančius vaikus tinkamai gydyti bei mokyti. Internate gyvenantys vaikai išleidžiami atostogų į namus. Be to, šeštadieniais po pamokų bei šventinėmis dienomis tėveliai vai-

kus gali pasiimti į namus. Keturiolikamečiai jau gali savarankiškai išvykti atostogų bei savaitgaliais į namus pagal tėvų pareiškimus, taip pat vieną kartą per savaitę — į miestą.

Dabar šioje mokykloje-internate galės gyventi ir mokytis 300 vaikų.

Genovaitė Leliūgienė
Vilnis, 1983 rugsėjo 29

Kuo garsėja Kintai

Nuotraukoje: Kintų žuvininkystės ūkio inkubatoriaus vedėja Irena Kolyčienė ir operatorė Marytė Švėgzdienė prie ką tik išsiritusių ančiukų.

B. Aleknavičiaus nuotr.

Įvairią produkciją tiekia Silutės rajono Kintų J. Ciulados žuvininkystės ūkis — didžiausias Lietuvos vidaus vandens baseine. Ilga juosta jo žemės driekiasi palei Kuršių marias — nuo Klaipėdos kanalo iki Ventės rago. Derlingas ūkio pievas polaidžių metu drėkina Nemunas, Minija, Šyša, Tenenys, Krokų lankos ežeras.

Iš užliejamų pievų ūkis per sezoną nuima po tris, o kartais ir keturis derlius, per metus paruošia iki 5 tūkstančių tonų granuliu — vertingo kombinuotųjų pašarų komponento, pasigamina daug pirmarušio šieno ir šienainio. Vešiose kultūrinėse ganyklose ganosi tūkstantinė karvių banda.

Kintiškiai per metus vidutiniškai išaugino po 600 tūkstančių ančių. Jie parduoda valstybei apie 1300 tonų dietinės mėsos, aprūpina kiaušiniiais didelį inkubatorių, kuris tiekia ančiukus ir kitų ūkių fermoms.

Silutės melioratoriai neseniai įrengė 400 hektarų tvenkinių. Po dviejų-trijų metų juose kasmet bus išauginama daugiau kaip po 300 tonų karpį. Maždaug tokį pat žuvų kiekį per metus tinklais iš Kuršių marių ištraukia žvejų grandys.

Kintų žuvininkystės ūkyje, kuriam vadovauja nuspilnės respu-

blikos žemės ūkio darbuotojas A. Pekarskas, šeimininkaujama su ateities perspektyva. Ūkio žemdirbių ir žvejų sūnūs bei dukros visokeriopai skatinami mokytis kaimui reikalingų profesijų. Keliolika jų šiais metais su ūkio stipendijomis pasiūsta į aukštąsias ir specialias mokyklas.

Tiems, kas dirba, prie Kintų vidurinės mokyklos organizuotas vakarinis skyrius. Jį šiemet baigė 25 jauni darbininkai. Daug žirginio sporto entuziastų patraukia Vilniaus sporto mokyklos filialas. Ūkio darbuotojai įsirengė hipodromą, kuriame eikliais ristūnais jodinėjo apie 50 vaikų. Jaunieji Kintų raiteliai jau yra pelnę keletą taurių respublikinėse varžybose.

Pastaraisiais metais Kintai gerokai atjaunėjo. Pradėtas statyti alytiškių namų kvartalas 23 žvejų ir žemdirbių šeimoms. Statomi ir daugiabučiai namai. Jaukūs Kintų kultūros namai, valgykla, parduotuvė, buities tarnybos kompleksinis punktas, vaikų darželis. Restauruojamas senas architektūros paminklas, kuriame bus įrengta parodų ir koncertų salė.

Malonu gyventi Kintuose, o ir svečių čia netrūksta. Į Kintus dažnai užsuka dailininkai ir rašytojai, profesionalūs ir saviveikliniai meno kolektyvai. Alf. Pipiras

KAD GRAŽETŲ KAIMAS

Apie 60 procentų kaimo gyventojų šiuo metu gyvena gražiose, patogiose gyvenvietėse. Vien per šį penkmetį Lietuvos kaime turi būti pastatyta per 37 tūkstančius gyvenamųjų namų ir butų, kiekviename ūkyje pastatyti vaikų lopšeliai-darželiai.

— Jei per praėjusį penkmetį mūsų institute buvo daugiausia užsakomi stambių gamybinės paskirties žemės ūkio objektų — gyvulininkystės kompleksų, paukštytynų, šiltnamių kombinatų — projektai, tai šiuo metu darbų profilis keičiasi, — pasakoja Žemės ūkio statybos projektavimo instituto vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojas Vincas Tulevičius. — Daugiausia projektuojame objektus gerinančius žemdirbių buitį ir gyvenimo sąlygas. Daug projektuojame vaikų lopšelių-darželių, profesinių technikos mokyklų, gyvenamųjų namų. Dabar jau nesiginėjama, koks gyvenamasis namas geriausiai tinka kaimo žmonėms. Gyvenimas parodė, kad daugiabutyje žemdirbiams nepatogu, ir dabar jau niekas neabejoja sodybinio kaimo perspektyva. Mūsų instituto architektai parengė kelis kaimo sodybų tipinius projektus. Plačiu mastu pradėta vienbučių sodybinių gyvenamųjų namų statyba iš surenkamųjų keramzitbetoninių konstrukcijų. Naujieji namai erdvūs, šviesūs ir patogūs, jie gražiai isilieja į medines ir mūrines kaimų gyvenvietes, statybininkai juos gan greit pastato.

Namų iš keramzitbetonio konstrukcijų gamybą isisavino Vievio kaimo statybos kombinatas ir Palemono gelžbetoninių konstrukcijų gamykla. Pernai rudenį Vievio kaimo statybos kombinate vykusioje pažangių darbo metodų mokykloje buvo pademonstruota, kaip per 8 dienas galima sumontuoti tokio namo rūsių sieną ir perdangos konstrukcijas. Prie tokių namų Jūrės specializuota kilnojamoji

montavimo kolona stato iš asocemento surenkamus ūkinius pastatus.

Vis daugiau dėmesio valstybė skiria žemdirbių vaikų priežiūrai ir auklėjimui. Todėl instituto architektai parengė nemažai įvairaus dydžio ir konstrukcijų lopšelių-darželių tipinių projektų.

— Parengti nuo 25 iki 320 vietų vaikų lopšelių-darželių projektai. Štai ir šiuo metu užbaigti vaikų lopšelių-darželių statybos projektai Švenčionių rajono Meros, Ignalinos rajono Didžiasalio, Joniškio rajono Lazdiniškių tarybiniam ūkiams, — pasakojo vyriausiojo specialistu sektoriaus vadovė Meilė Bubelinė. — Nemažai projektuojame ir kaimo profesinių technikos mokyklų. Žemės ūkyje vis daugiau darbų mechanizuojama ir automatizuojama, ūkiams reikalingi operatoriai dirbti pieno ir mėsos gamybos kompleksuose, mechanizatoriai, vairuotojai, elektrikai. Tokių specialybių žemdirbius ruoš mokyklos, kurios bus statomos Kelmės, Radviliškio, Anykščių, Alytaus rajonuose. Projektuojamos mokyklos ir Plungės, Kupiškio, Biržų, Molėtų, Skuodo rajonams. Naujose mokyklose bus mokomieji korpusai, praktinių užsiėmimų dirbtuvės su visais įrenginiais, šalia bendrabučiai, valgyklos, aktų ir sporto salės. Prie visų mokyklų bus įrengti sporto aikštynai.

Institute toliau projektuojami buitinio aptarnavimo paviljonai, pirtys, kaimo ambulatorijos. Naujovė — sveikatingumo kompleksai. Tokie sveikatingumo kompleksai suprojektuoti Silutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio Juknaičių gyvenvietei ir Jurbarko rajono Mičiurino tarybiniam ūkiui. Tai savotiški proplaktoriumai, ku-

riuose bus kaskadiniai baseinai ir saunos, dušai, povandeninis masažas, žaidimų kambariai.

Aurelija Jaruševičiūtė

Ir kariatomis važinės

Iš cecho išrieda dar vienas šviežutėle mediena kvepiantis vežimas. Pirmasis trumpas jo sustojimas — kieme prie daugybės naujų teličių rogių ir vežimų, tekinių stirtos.

Tokią retą technikos amžiuje produkciją gamina medžio apdirbimo įmonė "Silas", isikūrusi senajame Ukmergės mieste, prie gražaus Pivonijos šilo. Ji — vienintelė tokio profilio įmonė Lietuvoje. Kasmet čia pro vartus išrieda apie dešimt tūkstančių aukštaitiškų vežėčių, suvalkietiškių dvikinkių ir kitokių vežimų, šeši tūkstančiai vienkinkių ir porinių rogių, Žemaitijoje dar šlajomis vadinamų. Visa ši ukmergiečių produkcija pasklinda po visus Lietuvos kolūkius, miško pramonės ūkius. Laukia dirbinių iš Ukmergės ir respublikos bitininkai — mat "Silas" gamina dar ir avilius.

Dabar dažnas eigulys, zootechnikas ar net kolūkio pirmininkas mieliau apvažiuos savo valdas ne motociklą burzgindamas, o pasikinęs sartinį lengvą vežimėlį ar bričką, kuriuos gamina "Silo" račiai. O fermų darbuotojai nebeįvaizduoja savo darbo be ištikimiausio pagalbininko — arklio. Juk ankstyvą žėimos rytą, kai visi keliai dar skęsta giliose pusnyse, nėra patikimesnio transporto už rogėsną įkinkytą bėrį.

Ant įmonės slenkščio — dar

viena naujovė. Netrukus margame keturračių būryje puikuosis senovinės kariatos. Ištaigingos, dailiais raštais padabintos. Riedės tokios kariatos Palangos, Druskininkų ir kitų respublikos kurortų gatvėmis, o Vilniuje, Kaune sutuoktuvų dieną jos gabens jaunavedžius. O kad kariatos būtų tokios, kaip kad prieš gerą šimtmetį, kruopščiai renkama etnografinė medžiaga apie šį transportą. Lietuvos TSR vietinės pramonės ministerijos Projektavimo-konstravimo technologiniame institute jau sukurti pirmieji būsimo kariatų eskizai.

Meistrams iš Ukmergės "Silo" padeda ne tik konstruktoriai, bet ir Arklio muziejaus darbuotojai. Šis muziejus, isikūręs Niūronyse, netoli Anykščių, turi betarpišką ryšį su ukmergiečių įmone. Ukmergiečiai restauravo ne vieną apdūlėjusį ar aplaužytą eksponatą, papildė ekspoziciją originaliais gurguoliniais dirbiniais.

Be auksarankių meistrų čia neapsieisi. Račius Juozas Amankavičius "Sile" darbuojasi jau keturis dešimtmečius. Tokią pat sukaktį kitąmet švęs ir gamykla. Dabar sunku tiksliai suskaičiuoti, kiek vežimų rieda ant J. Amankavičiaus pagamintų tekinių, kiek jaunuolių jis išmokė šio reto ir gražaus amato.

Grazina Liukaitytė

Kapsuke veiks jaunųjų eismo reguliuotojų stovykla "Švyturėlis", kurioje stovyklavo 200 vaikų.

Nuotraukoje: Jauniesiems autoinspektoriams patiko nauja stovyklos mokymo priemonė — elektromobilis, padedantis įtvirtinti teorines žinias ir igyti pirmuosius vairavimo igūdžius.

K. Jankausko nuotrauka

Vilnis, 1983 rugsejo 29

Ekonominio švietimo apžiūros nugalėtojai

Žemės ūkio ministerija ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinis komitetas 1982-1983 mokslo metais ekonominio švietimo sistemoje surengė žemės ūkio ir plataus profilio liaudies universitetų, o taip pat kolūkių, tarybinių ir kitų valstybinių ūkių komunistinio darbo mokyklų apžiūrą.

Apžiūroje dalyvavo 44 žemės ūkio ir 21 plataus profilio liaudies universitetai, 1487 komunistinio darbo mokyklos.

Žemės ūkio ministerijos kolegija ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto prezidiumas, susumavo apžiūros rezultatus ir išaiškino nugalėtojus.

Žemės ūkio liaudies universitetų apžiūroje pirmoji vieta pripažinta Radviliškio, antrosios — Kaišiadorių ir Telšių, trečiosios — Akmenės, Jurbarko ir Pasvalio rajonų žemės ūkio liaudies universitetams.

Radviliškio rajono žemės ūkio liaudies universitetas apdovanotas Žemės ūkio ministerijos pirmojo laipsnio diplomu, pinigine premija, o šio universiteto dekanė R. Karvelienė — diplomu ir turistiniu kelialapiu po Tarybų Sąjungą. Antasias ir trečiąsias vietas laimėję liaudies universitetai taip pat apdovanoti Žemės ūkio ministerijos diplomais ir pinigėmis premijomis, o Kaišiadorių, Telšių, Akmenės, Jurbarko ir Pasvalio rajonų žemės ūkio liaudies universitetų vadovai O. Giržadienė, V. Seputis, E. Meškienė, V. Muruškienė ir B. Nekiūnas — Žemės ūkio ministerijos diplomais ir turistiniais kelialapiais

po Tarybų Sąjungą arba socialistinę šalį.

Tarybiniuose ūkiuose-technikumuose veikiančių plataus profilio liaudies universitetų apžiūroje pirmoji vieta pripažinta Gruzdžių (rektorius F. Račkauskas), antroji — Rietavo (rektorius C. Cesna), trečioji — Buivydiškių tarybinio ūkio-technikumo (rektorius P. Malinauskas) plataus profilio liaudies universitetams.

Sie universitetai apdovanoti Žemės ūkio ministerijos diplomais, o rektorai — ministerijos diplomais ir turistiniais kelialapiais po Tarybų Sąjungą arba socialistinę šalį.

Komunistinio darbo mokyklų apžiūroje pirmoji vieta pripažinta Trakų rajono Lenino kolūkio komunistinio darbo mokyklai (propagandistei T. Zaparackienei, antrosios — Panevėžio rajono Ramygalos (propagandistei J. Chmielauskienei, Švenčionių rajono Kretonių (propagandistė J. Pranskuvienė), Vilkaviškio rajono Paežerių kolūkių (propagandistas V. Vilkais) komunistinio darbo mokykloms. Trečiosios vietos atiteko Vilniaus rajono Dzeršinskio kolūkio (propagandistė A. Beniušienė) ir Joniškio rajono Gataučių tarybinio ūkio (propagandistė O. Tamašauskienė) komunistinio darbo mokykloms.

Sios mokyklos apdovanotos Žemės ūkio ministerijos ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto diplomais, premijomis, o propagandistai — diplomais ir turistiniais kelialapiais po Tarybų Sąjungą arba socialistinę šalį.

Iš "V. L."

GRAŽĖJA SENOJI KRETINGA

Vasaros mėnesiais per Kretingos geležinkelio ir autobusų stotį į Palangos kurortą, nutolusį tik per dvyliką kilometrų, pasrūva tūkstančiai poilsiautojų iš visos Tarybų šalies. Ir visi jie, apžiūrėję miestą, vieningai pažymi, kad čia gyvena tvarkingi, darbštūs žmonės.

Erdvią, gėlynais išdabintą centrinę miesto aikštę supa originalios architektūros kino teatras "Žilvinas", universalinė parduotuvė "Eglė" restoranas "Gintaras", ryšių mazgas, kitos aptarnavimo įstaigos. Atnaujintame senoviniame pa-

state įsikūrė kraštotyros muziejus, išaugo trys bendrojo lavinimo ir viena profesinė techninė vidurinė mokykla, tarybinio ūkio-technikumo mokomieji korpusai, kultūros rūmai, biblioteka, septyni vaikų lopšeliai — darželiai. Pagal Klaipėdos architektų projektą restauruotas, autentiškai atstatytas, aukštai iškilo katalikų bažnyčios bokštas, gražiai sutvarkyti patys maldos namai ir jų aplinka.

Abiejose Akmenos upės pusėse iškilo nauji daugiaaukščių visuomeninių ir privačių gyvenamųjų namų kvartalai. Kretingoje įkurtos keturios statybinės organizacijos, kurios mieste ir kaime stato gamybinis pastatus ir gyvenamuosius namus, kultūros švietimo ir prekybos įstaigas, tiesia ir rekonstruoja kelius, tiltus, sausina, drėkina ir kalkina laukus.

Prieš keletą metų pusės amžiaus jubiliejų pažymėjo "Laisvės" vilnos audinių fabrikas. Nedaug beliko Kretingoje senbūvių, kurie prisimena nedidelę privačių įmonėlių su keliomis dešimtėmis darbininkų. Rekonstruotuose ir naujai pastatytuose šiuolaikinio fabriko cechuose dabar išleidžiama daugiau kaip dvidešimties pavadinimų produkcija, turinti didelę paklausą visose Lietuvos siuvinio ir baldų fabrikuose, kitose tarybinėse respublikose.

Plačiai išgarsėjo "Akmenės" liaudies vartojamų gaminių įmonėje išleidžiami žaislai vaikams, kurie eksportuojami į Daniją, Suomiją, Belgiją, Olandiją, Italiją, Čekoslovakiją, Jugoslaviją ir kitas Europos šalis. TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodoje Maskvoje jie pelnė diplomą, aukšto įvertinimo susilaukė tarptautinėje mugėje Paryžiuje.

Siaulių "Vairo" gamykla pradėjo gaminti sudedamus dviračius paaugliams "Venta".

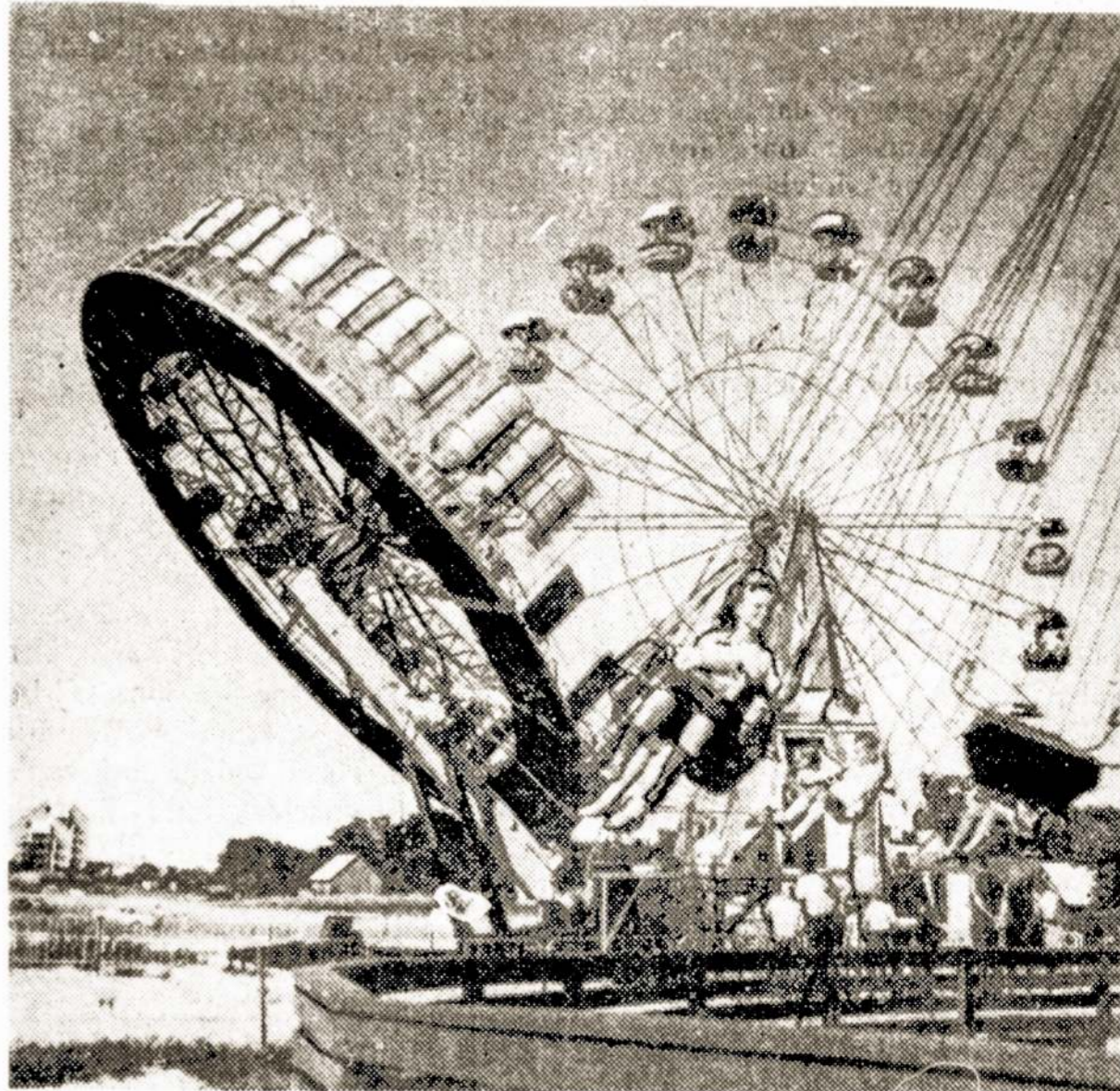
Nuotraukoje: Siaulių 15-osios vidurinės mokyklos šeštokas Edvardas Vileikis demonstruoja "Ventą".

A. Dilio nuotrauka

PALANGOS KURORTE

NUOTRAUKOJE: Žemdirbių poilsio namai "Linai".

Vaikų ir jaunimo džiaugsmui — karuselės.

B. Aleknavičiaus nuotraukos

ELEKTRA KAIMUI

Tris kartus apjuosti Žemės rutulį per pusiaują būtų galima elektros tiekimo linijomis, dabar naudojamos Tarybų Lietuvos žemės ūkyje. Jų bendras ilgis pasiekė daugiau kaip 100 tūkstančių kilometrų.

Lietuvos TSR Vyriausiosios energetikos ir elektrifikacijos valdybos vyriausiasis inžinierius Algirdas STUMBRAS sako, kad kiekviena valstiečių šeima Lietuvos kaime dabar sunaudoja tiek pat elektros energijos, kiek ir mieste. Jau senokai prie valstybinių energetikos tinklų prijungti visi kolūkiai ir tarybiniai ūkiai, elektra naudojasi visos sodybos. Elektros energija padeda džiovinti grūdus ir išdalyti fermose pašarus, drėkinti laukus ir ganyklas, šalinti iš tvartų mėšlą ir melžti karves.

Algirdas Stumbras pastebi, kad ir šiuo metu vyksta daug permainų Lietuvos kaimo elektrifikavime. Planuojama, kad iki 1985 metų energijos sunaudojimas gamybos reikalams žemės ūkyje padidės maždaug pusantro karto. Ypač stengiamasi elektrą įkinkyti į tokius darbus, kaip žolės miltų gamy-

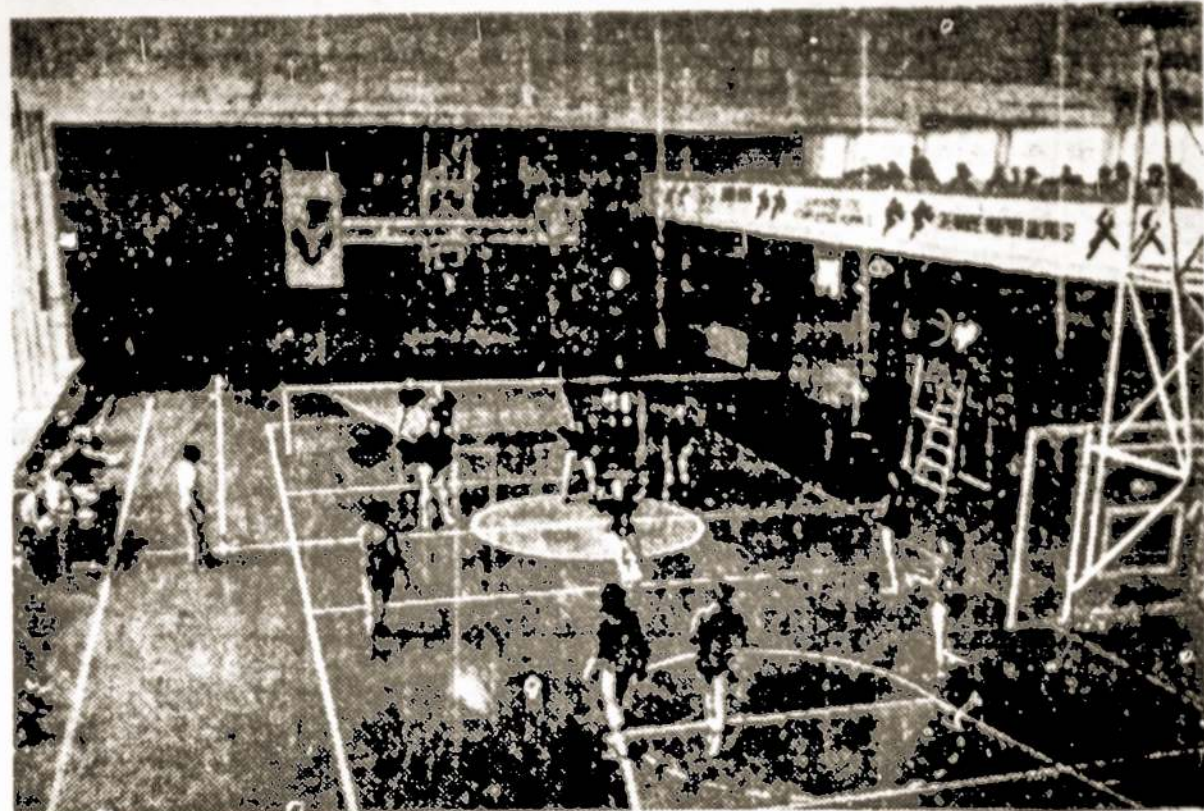
ba, gyvulininkystės pastatų apšildymas. Lietuvos mokslininkai jau sukūrė tokias katilines, kurios nakties metu, kai elektros energijos susidaro perteklius, įkaitina vandens iki labai aukštos temperatūros ir juo visą parą šildo fermas, mechanines dirbtuves. Tai atsieina gerokai pigiau, negu apšildyti pastatus katilinėmis, kūrenamomis mazutu ar akmens anglimi.

Gerinant kaimo aprūpinimą elektra, iki šiol kasmet respublikoje buvo nutiesiama po 4-5 tūkstančius kilometrų elektros tiekimo linijų. "Laukais žygiuoja stulpai" — mėgdavo rašyti žurnalistai, pasakodami apie šiuos plataus masto darbus. Bet stulpai ir atramos, ant kurių tiesiamos elektros linijos, sudaro daug nepatogumų žemdirbiams — laukuose sunkiau naudoti techniką, prarandama nemaža žemės. Dabar kaimo elektrifikavimas įžengia į kokybiškai naują etapą — pradeda būti naudojamos požeminės elektros linijos — kabeliai. Vienoje Siaulių gamykloje jau pagaminti pirmieji šimtai kilometrų kabelių, kurie bus klojami po žeme.

Romualdas Česna

Vilnius, 1983 rugsejo 29

Sportiniai Daugų šokiadieniai

A. Dilio nuotraukoje: Tarybinio ūkio-technikumo sporto salėje visada vyksta treniruotės, varžybos.

Alytaus rajono Daugų tarybiniam ūkyje-technikume, pastačius naują mokymo-administracijos korpusą su erdvia sporto sale, pagerėjo sąlygos fiziniam auklėjimui. Sportinis gyvenimas dar labiau pagyvėjo.

Dažnai su dėstytojais aptariama, kokią įtaką sportas daro mokyklos pirmakursiams ir baigiantiems technikumą moksleiviams. Kolektyviniai sportiniai žaidimai greitai suartina jaunuolius, treniruotės ir varžybos ūgdo savarankiškumą, iniciatyvą, greitą orientaciją, atsakomybės jausmą. Sportas grūdina, fiziškai stiprina jausmą, padeda susitelkti moksleiviams ir paskaitų metu, lengviau įveikti sunkesnius mokymosi etapus. Todėl dėstytojai stengiasi į fizines pratybas įtraukti kuo daugiau moksleivių, pagal jų būdą pasiūlo vieną ar kitą sporto šaką.

Dėstytojų tarpe — trys TSRS sporto meistrai. Tai orientacinio sporto veteranas Jonas Kriukelis, sklandytojas Juozas Kuncevičius ir PDG daugiakovės meistras Juozas Makionis. Sportui daug laisvalaikio skiria ir kiti pedagogai, dauguma jų turi pamėgtą sporto šaką, kuria domėjosi studijų aukštojoje mokykloje metu. Todėl ir trenerių Dauguose nestokoja. Saulius treniruoja dėstytojas Linas Zvaliauskas, krepšininkus — Lionius Navickas, tinklininkus — Dimitrijus Jegorovas, sunkumų kilnojuos — Valentinas Pakalniškis, stalo tenisininkus — Vladislavas

Plytinikas, lengvaatlečius — Sigitas Junevičius, slidininkus — Antanas Matelionis, Mokykloje kultivuojama daug sporto šakų, be to, nemaža mokyklos moksleivių lanko Daugų sporto mokyklą, irkluoja.

Respublikos tarybinių ūkių-technikumų sportinėse varžybose kasmet Daugų technikumiečiai iškovoja prizines vietas, daugiausia slidininkai, dviratininkai, šauliai, yra pajėgios krepšinio, tinklinio, rankinio komandos. visada technikumiečiai su entuziazmu dalyvauja rajono sportiniuose renginiuose, gina rajono garbę respublikinėse varžybose.

Šiomet technikumą baigė ir mokslą akademijoje tęs pirmaat-skyrininkas Saulius Rupšys, aukštosiose mokyklose mokosi buvę geri mokyklos sportininkai Jonas Balčius, Antanas Sareičikas ir kiti. Šiomet į Varėnos rajoną dirbti išvyko gabus sportininkas Kęstutis Sareičikas. Geru žodžiu ūkių vadovai, bendradarbiai mini Varėnos rajono Jokėnų apylinkės LDT vykdomojo komiteto pirmininką Juozą Bolevičių, Alytaus rajono "Saulės" kolūkio pirmininko pavaduotoją Aleksandrą Vorobjovą, Varėnos rajono Žilinių kolūkio vyr. inžinierių-mechaniką Danielių Jarmalavičių ir kitus Daugų technikumą auklėtinius, gerus sportininkus. Jie ne tik sumanūs, bet ir aktyvūs kultūrinių, sportinių renginių organizatoriai. Tokių aktyvių žmonių labai reikia kaimui.

Andrius Kliminskas

Lietuvos TSR valstybiniame akademiniam operos ir baletų teatre įvyko vilniečio kompozitoriaus B. Gorbulskio baletu "Mikės nuotykių" premjera. Naujas spektaklis pasakoja apie gimtojo krašto grožį, skatina vaikus mylėti ir saugoti gamtą. Libretą poeto K. Kubilinsko eilėraščių motyvais sukūrė Z. Dautartas ir Č. Žebrauskas. Spektaklio dirigentas — S.

Samėnas, baletmeisteris statytojas — RTFSR ir Lietuvos TSR nusipelnęs artistas Č. Žebrauskas, scenografas — H. Ciparis.

Nuotraukoje: Scena iš baletu. Vilnius, 1983 rugsėjo 29

V. Gulevičiaus nuotrauka

Druskininkų gydykloje

Naujojoje Druskininkų gydykloje dabar sudarytos geros sąlygos plačiai diegti į praktiką mokslo bei technikos laimėjimus, naujus, efektyvesnius gydymo metodus.

Pradėjome gydyti mūsų paruoštomis jodo-bromo mineralinėmis ir deguonies mineralinėmis voniomis. Pirmosios iš jų vertingos tuo, jog stabdo aterosklerozę, pagerina širdies vainikinių arterijų kraujotaką, o tuo pačiu ir širdies raumens bei galvos smegenų mitybą. Deguonies vonios padeda organizmui likviduoti deguonies badą, kuris atsiranda, sutrikus kraujotakai. Be to, deguonies vonių kursas gerina centrinės nervų sistemos funkcinę būklę ir organizmo reaktyvumą, širdies darbą bei medžiagų apykaitą.

Gydydami negaluojančius judėjimo-atramos organų ir kai kuriomis kitomis ligomis žmones, sėkmingai taikome jodo-bromo aukštos mineralizacijos "Sūručio" vonias, kurios mūsų gydymo būdus papildė šiemet. Jos ypač vertingos vyresniojo amžiaus sąnarių ligomis sergantiems žmonėms, kuriems, be to, dar sutrikusi širdies ir kraujagyslių sistema (aterosklerozė, hipertolinė liga).

Daugelis žmonių, sergančių paplitusia ir gana sunkiai gydoma liga peradontoze, patenkinti nauju kompleksiniu gydymu elektros purvo procedūromis ir hidromasažu:

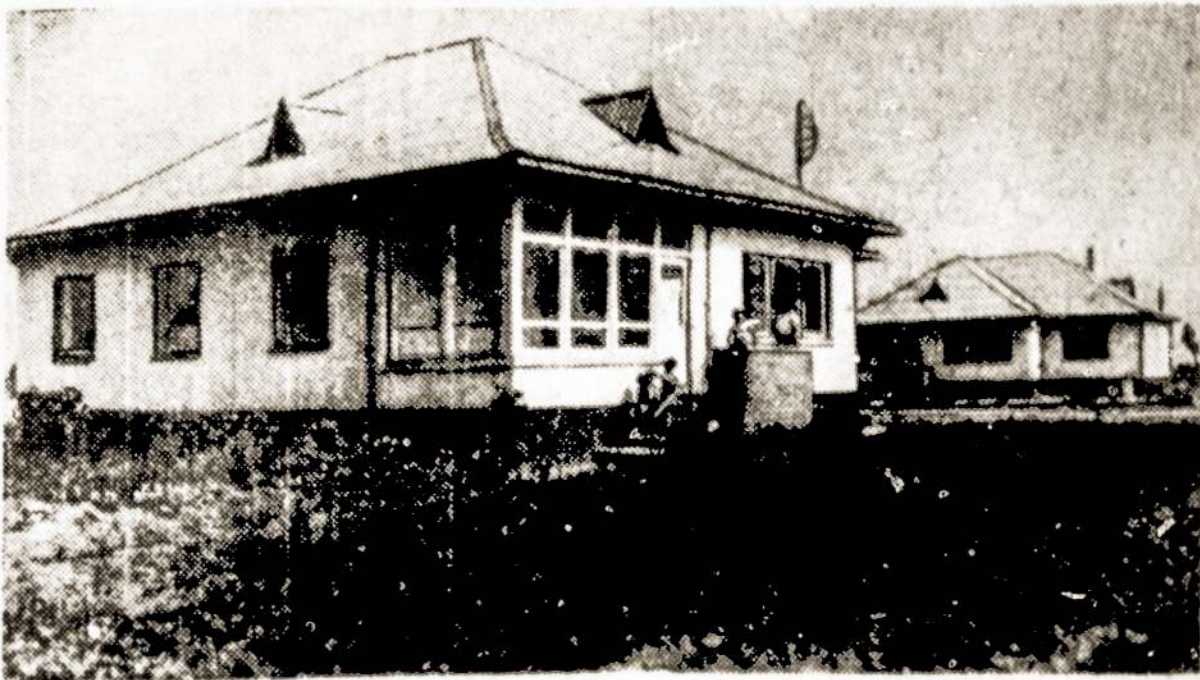
gydomojo purvo, mineralinio vandens ir galvaninės elektros srovės veikimas tikrai efektyvus, sustiprina dantenas. Fizioterapijos gydykloje sėkmingai taikomos naujos modifikacijos perlinės vonios. Kurortologijos mokslinio tyrimo laboratorija ir grupė Kijevo mokslininkų paruošė ir įdiegė į praktiką kokybiškai naują vamzdelių sistemą, kuri pripažinta išradimu.

Kiekvienu konkrečiu atveju viena ar kita procedūra, taip pat ir gydymo vonia, kaip ir visas kurortinio gydymo kompleksas, skiriamos griežtai individualiai ir diferencijuotai, t. y. atsižvelgiant į ligos pobūdį, jos stadiją, organizmo funkcinę būklę. Šiuos klausimus sprendžia tik gydytojas. Todėl ner-

turėtų būti tokiu atveju, kai pats ligonis, išgirdęs iš kitų apie vieną ar kitą "malonią" procedūrą, nori ir reikalauja pats ją išbandyti. Tai nepageidautina situacija, deja, dar neretai pasitaikanti kurorte. Sanatorijose ir gydykloje dirba savo srities specialistai, gerai išstudijavę kurortinių gydymų faktorių veikimo mechanizmus, moksliskai pagrįstas gydymo metodikas. Jie žino, kokia procedūra konkrečiu atveju bus efektyviausia. Todėl reikia jais pasitikėti.

Algirdas Martiakus
Druskininkų fizioterapijos
gydyklos vyriausiasis gydytojas

NAUJI NAMAI KAIMUI

Šie gražūs ir patogūs namai pastatyti Kėdainių rajono "Rytų ausros" kolūkio Labūnavos gyvenvietėje.

Trumpai iš Lietuvos

TURTINGA BIBLIOTEKA

Turtinę biblioteką turi Raseinių rajono Ariogalos vidurinė mokykla. Jos fonduose 23,500 egz. knygų. Tvarkyti visą šį turtą bibliotekos vedėjai V. Rusonienėi padeda biurelio nariai. Budėdami jie tvarko, komplektuoja spaudą, klijuoja suplyšusias knygas, aptarnauja skaitytojus, padeda įrengti teminius stendus, organizuoti pokalbius.

MENO MOKYKLA KLAIPĖDOJE

Į naująją Klaipėdos vidurinę internatinę meno mokyklą šiemet skambutis pakvietė daugiau kaip šimtą muzikai gabių berniukų iš uostamiesčio ir aplinkinių Zemaitijos rajonų. Lygiagrečiai su bendrojo lavinimo vidurinio mokslo programa jie išeis sustiprinto muzikinio mokymo kursą. Sudarytos dirigavimo, fortepijono ir pučiamųjų instrumentų grupės.

Mokykla turi gerai įrengtas muzikos klases, koncertų ir sporto sales, 200 vietų bendrabutį.

RESTAUROJAMAS ARCHITEKTŪROS PAMINKLAS

Atgimsta sąjunginės reikšmės architektūros paminklas — Biržų

pilies reprezentaciniai rūmai. Rūmų fasadą puošia išreiškianti arkada, iš tolo raudonuoja čerpėmis dengtas stogas ir bokšteliai, variu spindi vētrungės. Sumontuotas šildymas, baigiami daryti langų rėmai, darbą pradėjo tinkuotojai.

Biržų pilies restauracija — šiuo metu stambiausias, bet ne vienintelis Biržų restauracinių dirbtuvių tvarkomas objektas. Restauruojami buvę dvaro rūmai Rokiškyje, buvusi Kupiškio pradžios mokykla, Vaišnoriškių etnografinė sodyba Ignalinoje, du vandens malūnai Zarasų ir Utenos rajonuose.

APIE PLUNGIEČIUS

Plungės grūdų produktų kombinatas — aukštos darbo kultūros įmonė, nuosekliai taikanti mokslo ir technikos naujoves. Jo novatoriai daug nuveikė didindami įmonės gamybinius įrengimus. Čia sumontuota eilė papildomų technologinių linijų, įrengimų. Tai leidžia per parą pagaminti iki 700 tonų pašarų vietoje 525 tonų, kaip buvo numatyta projekte. Visi technologiniai procesai dabar valdomi automatiškos pagalbos.

Rokiškio sūrių gamykla pradėjo gaminti sausą baltyminį koncentratą iš išrūgų. Šis koncentratas ypač vertingas mažų vaikų mitybai. Jis taip pat naudojamas konditerijos ir mėsos pramonėje. Šiais metais bus perdirbta 13 tūkstančių tonų išrūgų ir gauta 270 tonų pieno cukraus bei 25 tonos sauso baltyminio koncentrato.

Nuotraukoje: Laborantė Nijolė Juozapavičienė nustato baltyminio koncentrato sudėtį.

A. Sabaliausko nuotrauka

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

Air flights have become a way of life as much as trains, buses, automobiles. We take them in stride as casually as a shopping trip to the suburbs. We never anticipate an explosion in mid-air, or upon landing — a collision with another plane — a plane destroyed after striking the side of a mountain — a hi-jacking — or a plane being shot down.

Tragically, a South Korean jet was shot down with 269 people aboard, and we grieve with the survivors, as we can all relate to such a lamentable event.

However, to accuse the Soviet Union of an unprecedented and calculated monstrous deed is to ignore the fact that every nation jealously guards its air space. If a strange plane flew over Washington, D. C. it would be intercepted immediately and forced to identify itself. Failing that, it would be brought down.

As Gary Willis of the Sept. 8 Chicago Sun-Times asks, "Must we go crazy in the cause of freedom, as the right wingers would have us do?"

He says: "Those now calling the Russians monstrous and irrational were, just two weeks ago, telling us that they had shrewdly posed as peace lovers in order to prevent deployment of our missiles in Europe. Which is it to be? If they are so shrewd in duping the world, why did they undo all their orchestrated efforts to look moderate?"

"On the face of it, the destruction of a civilian airliner served no rational purpose for the Soviets. Why did they do it? Our right wingers assure us that the Russians are simply bloodthirsty, or monsters".

Wills pointed out that the Israelis were not treated as totally inhuman when they shot down a Libyan civilian plane in 1973, kill-

ing all 113 passengers aboard. Nor, when in 1967 they tracked our intelligence ship Liberty for six hours before attacking it with torpedoes, bombs and napalm even though it was sailing in INTERNATIONAL WATERS.

Other acts, not approved by our government, included the Pearl Harbor attack on an Iraqi nuclear reactor, the loosening of vengeful Phalangists on prisoner camps, illegal settlements and police terrorism on the West Bank . . . Israeli obsession with national security gave rise to all these actions.

The USSR has been described as paranoid, but they see themselves ringed with at least four nuclear powers — two of them France and Britain — just minutes by missile from their own major cities. The security of their air space thus becomes of paramount importance.

PLOT FOILED

Chicagoans were shocked to learn of a plot to assassinate Mayor Harold Washington. A Loop real estate broker had attempted to hire his cousin as a "hit" man with the promise of sharing a \$1 million dollar pot. According to authorities, they had secretly recorded six conversations between Oberman and his cousin, and in one he claimed that three leaders of the anti-Washington forces in the City Council wanted Washington slain.

The cousin reported him to the Drug Enforcement Administration investigators, and Oberman of 1340 N. Astor, was arrested outside his home in the Astor House — an area of wealthy and prominent dwellers.

Although investigators called Oberman a "blowhard and name dropper," nevertheless, he was indicted on charges of solicitation to commit murder, and possession of 1.5 ounces of cocaine, and placed under a \$4,000,000 bond.

When apprised of the plot, Mayor Washington confided that he had the utmost confidence in the police and his security, and that he would not curtail any of his activities.

ROMANTICISM OR GREED?

A picture is truly worth a thousand words, and this was confirmed seeing an injured horse lying in the middle of the road at Michigan and Delaware.

The latest fad in Chicago is the hiring of a horse and buggy to commemorate an anniversary, a birthday, or whatever. One questions the wisdom of such a "celebration" when the horse and buggy lope along at a leisurely gait, while crazy drivers careen around, and in front of the animals; while taxicab collided, causing the buggy to jackknife and to toss its driver and occupants in the air. The cab then hit Elwood, cutting his leg. Seeing the leg entrapped between the car and the bumper of the cab causes one to wonder about the terse statement "cut to the horse's leg." The injured driver was in fair condition in Northwestern Memorial Hospital, and was to be charged with a traffic violation.

How can the city allow greedy individuals to jeopardize the lives of these noble and gentle creatures by having them compete for space with zooming traffic?

It is sad that the pursuit of the mighty dollar engenders such callousness toward everything but money.

Our "Lakštute" Wanda Gaidam

We just learned from Julia Urmon, that Wanda Gaidam is at home now, walking around with the aid of a walker, because of an operation for the removal of two painful spurs in her heel.

She had received two Cortisone shots, which is sufficient in most cases, but which was ineffective for Wanda. She had to undergo surgery, which necessitated a stay of several hours in the hospital on an out-patient basis.

This is an operation reluctantly performed by some doctors, because of the danger of even worse damage in the event of a slight slip during surgery. We are happy that it was successful for Wanda.

Hubby Peter Gaidam is a big help around the house, but his stay at home is not due to choice. While Wanda and Peter were in Wisconsin, enjoying their customary annual two-week vacation, Peter learned upon their return that his plant had closed down, and he was now a member of that vast army of unemployed. What a tragic note after a happy vacation!

We are so happy that Peter, who has had very serious problems with his heart, now looks so well. We only hope that he FEELS as well as he looks. It is hard to tell because one never sees Peter without that big boyish grin on his face. He and Wanda are a happy addition to any group.

We wish Wanda a complete recovery, and hope that Peter, too, will take it easy.

ANOTHER "LAKŠTUTĖ" ANN KRISIKEN

As our readers know, another member of the popular "Lakštutes", Ann Krisiken, sister of the late Jack Gordon, also had to have spurs removed from her heel. Hers, however, were on the back of the heel. From personal experience, however, a spur ANYPLACE is very painful.

We are glad that Ann Krisiken is now able to wear dress shoes, something she could not do for some time after her operation. During Ann's "convalescence", her mother did all the cooking, house cleaning and all the other chores, even though she is over 90. She is a remarkable, and cheerful little lady, who lives with daughter Emily and hubby Dick White. We wish her many more years of good health.

SAD NEWS FROM LAKE VILLA

All "Vilnis" readers know Mr. and Mrs. A. Gabris, of Lake Villa, Ill. We saw them at every Vilnis Picnic, every Vilnis Annual Convention, every important progressive affair. We have not seen them for some time, and we just learned the reason from Mr. Gabris, in a recent letter.

Mrs. Gabris, always shyly smiling, has become victim of a very unusual and serious illness, which seems to have altered her mental condition, and disposition. She is haunted by a loud and constant buzzing in her head, which may be a contributing factor. Also, she has a very bad eye which the doctor fears may need removing.

Our very best wishes to both Mr. and Mrs. Gabris, and we are so sorry.

Nellie

K. Petrikienės laikas

Gerbiama Administracija:

Siunčiu piniginę perlaidą sumoje \$200.00. Tai bus laikraščio paramai. Gaila, kad mūs spaudos rėmėjai taip sparčiai retėja. Prie dabartinių aplinkybių laikraščių išlaikymas vis sunkėja. Klausimas — kaip būtų, jeigu pasiliktume be savo laikraščių? Tiesa, mūs amžiuje jau akys silpnai tarnauja, dažnai turim pasitenkinti tik antgalvio perskaitymu, bet visgi nuskirtu laiku nekantriai laukiame savo laikraščio. Mylimas laikraštis, tai kaip langas į šviesą. Kur nėra lango — kambarys tamsus.

Apie save tiek galiu pasakyti. Gyvenu pas sūnų, jo ūkyje kalnuose. Daug žemės nedirbama. Miškas. Labai akmenuota. Miškas tai ne Lietuvos miškai. Samanotos vietelės neteko pamatyti. Seni medžiai nuvirtę pūsta be naudos. Uogų, gėlių miške tai retenybė. Laukinių obuolių bei kriaušių pasitaiko. Tenka pamatyti briedį, kartais net kalakutą. Grybų tik kiek daugiau pasitaiko rudenyje kelmų. Amerikiečiai laukinių grybų nebando, bet kai paragauja lietuviškai pagamintų, skaniai sudoroja ir paprašo recepto.

Žmogui, praleidusiam amžių mieste izoliuotus provincijos gyvenimas pasidaro per daug nuobodus. Pati didžioji nelaimė, tai kada akys susilpnėja.

Už dviejų mėnesių būsiu 89 m. tai ir negalima per daug tikėtis.

Linkiu sėkmės Jūsų darbuose.

Draugiškai—

K. Petrikienė

LINKĖJIMAI IŠ T. LIETUVOS

Teko pasikalbėti su Ona Masiene, kuri ką tik grįžo iš viešnagės Tarybų Lietuvoje. Ji ten buvo nuvykusi su "Vilnies" ekskursantų grupe, kuri išvyko rugpjūčio 19 d., o grįžo rugsėjo 3 d. Onutė patenkinta savo vizitu, nors turėjo tam tikrų nesklandumų su valiza.

Ji sakė, kad aplankiusi savo artimuosius Žiobiškio miestelyje, Rokiškio rajone. Taipgi aplankiusi savo dėdės Baltraus Kirstuko kapą Žiobiškio kapinėse, kur ji prieš keturius metus nuvežusi iš Čikagos jo pelenus. Baltrus Kirstukas mirė 1978 metais spalio 25 d. Onutė sakė, kad jo kapas gražiai prižiūrimas tenykščių giminių.

Ekskursantė sakė, kad turėjusi progą Maskvoje lankytis puikiame koncerte, kur dainos ir šokėjų grakštumas visus žavėto žavėjo.

Onutė perdavė linkėjimus generolo P. Petronio, sesučių Eidukaitičių, mano jaunystės drg. Palmyros Suveizdytės-Krikščikienės ir jos šeimos, taipgi mano brolio dukros Birutės Skeberdytės-Dagienės dukrų Danutės ir Birutės, kurios lankėsi Vilniuje ir eilės kitų pažįstamų.

Reikia manyti, kad miela Onytė Masiene pailsėjusi po kelionės, pati plačiau parašys savo išpūdžius. Noriu priminti, kad šis vizitas jai buvo jau trečias.

Buvo malonu su ja pasikalbėti, ypatingai priimti tuos nuoširdžius linkėjimus. Esu visiems dėkinga, jaučiuosi, tarsi pati būčiau pasisvečiavusi su jais.

Smagu matyti Onutę puikiai nušiteikusią ir grįžusią į namus.

Julija M.
Vilnis, 1983 rugsėjo 29

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Aš Amerikoje gyvenu nuo Džiosios depresijos išvakarių. Tada mes Amerikos lietuviai buvome jauni, pilni energijos, ryžto, masiniai priklausėm įvairiom organizacijom, piknikuose banguodavo žmonių masės, per parengimus salės būdavo pilnos svieto, ypač išvakarėse II Pasaulinio karo ir po karo. Aktyviai reikiškėmės ir depresijos metais. Drauge su amerikiečiais bedarbiais organizuodavomės bedarbiai į bedarbių tarybas, masiniai dalyvaudavome bedarbių demonstracijose, reikalavom darbo ir duonos. Netgi ir bažnytiniai bei naujieniečiai darbininkai drauge su mumis pažangiečiais maršudavo, atėidavo į mūsų bedarbių tarybas, drauge skanduodavo šūkius už darbą ir duoną.

Bet laikas padarė savo. Pasenome, daugelis mūsų žmonių išmirė. Tačiau daugiausia žalos pridarė makartizmo sukelta antikomunistinė isterija. Kai kuriuos mano gerus draugus taip išgąsdino, kad ir šandien tebebiju, kad už pažangesnį žodį bei draugavimą su manimi, "Vilnies" skaitytoju, gali areštuoti, teisti, deportuoti. Žinoma, jie minkštakūniai, mažai aš jų paisau. Bet kada gi mūsų mieste mažai lietuvių, nuo jų nenusigrįžtu, kai kada sueinam, pasišnekam.

Bet štai, anądien nuėjau į parką. Žiūriu, parke vaikštineja ir vienas tu mano minkštakūnių. Jeigu būtų normalūs laikai, už jokius pinigų nebūčiau savo valia priėjęs prie jo. Nes iš patyrimo žinau, kad nėra apie ką su juo kalbėti, o tik apie orą, apie social security, kad prezidentas negegas, kad infliacija, viskas brangu, kas man ir be jo yra žinoma. Bet vis tiek priėjau. Rūpėjo sužinoti, kokia jo nuomonė apie įvykusį incidentą su tuo lėktuvu, dėl kurio prezidentas visokiais vardais išvadino Tarybų Sąjungą ir šalyje kaip ant mielių pakilo antitarybinės nuotaikos.

— Brolyti, tylėkime suglaude ausis, — jis išsigandęs ir dairdamasis, ar kas negirdi, — nematai kas dedasi, — ėmė man sakyti.

— Kas dedasi! — mane paėmė juokas, bet bandžiau pasirodyti, kad jo nesuprantu.

— Komunistams bus blogai. Saugokis, brolyti, — vis pusbalsiai kalbėdamas, kad kas neužgirstų, ėmė man patarinėti.

— Betgi aš nekomunistas. — Kaip ne, "Vilni" skaitai, ją platini, — jis lyg nustebęs kalbėjo.

Betgi ar su tokio proto žmogumi ginčytis bei jį įtikinėti, kad klysta, kai apie politiką teišmano, kiek kiaušė apie debesį. Ir vienas sau pagalvojau; esi durnas kaip čebato aulais. Ir atsisveikinęs nuėjau šalin.

Tačiau vaikštinėdamas parke, mano nuostabai, užtikau ir daugiau tokių durnių. Ir įdomiausia, net ir tokių, kurie skaito laikraščius. Daugiausia jų užtikau viduryje

— Buvęs Manhattan Banko pirmininkas David Rockefeller, duodamas interviu japonų laikraščiui "Asahi", pasisakė už JAV ir TSRS dialogą.

— Caterpillar Tractor kompanijos prezidentas Lee Morgan papasakojo kongresmanų grupei, kad Carterio ir Reagano administracijų paskelbti boikotai Tarybų Sąjungai kompanijai padarė apie \$500 milijonus nuostolio ir turėjo paleisti 15,000 darbininkų.

Vilnis, 1983 rugsėjo 29

parko esančioj pastogėj, kur visuomet pilna pensininkų, lošiančių kortomis bei sėdiniuojančių ant suoloelių, medžių pavėsyje.

Kai nuėjau, mano pažįstami į mane sužiuo kažkokiais keistais žvilgsniais, lyg aš jiems būčiau iškritęs iš dangaus. Tuoj supratau, kad ir jie apie mane galvoja kaip tas minkštakūnis. Ir čia susirinkę seniai šnekasi apie incidentą su lėktuvu. Girdi, dabar Rusijai bus kaput, karas neišvengiamas, pažangius žmones prez. Reaganas ims už pakarpos...

— Saugokimės jų, — žilagalvis kalbėjo prilinkęs prie staliuko kolegoms.

Prie kito staliuko keturi seniai pensininkai ginčijosi:

— Ko jie ten lindo, — užgirdau kažkur man matytas pensininkas sturpiu balsu kitiems piktai rėžė.

Ką kiti jam sakė, negirdiau. Tik jis vėl:

— O jeigu į tavo butą koks nepažįstamas nesiklausęs įeitų, ką darytum?

— Paklausčiau, ko jis nori.

— O jeigu jis nesakytų?

— Nežinau ką daryčiau!

— O aš duočiau per snukį, — tarp jų sėdėjęs liesas senis nerimtai pasakė ir visi pradėjo juoktis.

Mano protas knitino įsiterpti į jų pokalbį. Bet pagalvojau, jog neverta. Pastoviniavau dar valandėlę ir išėjau.

"VILNIES" VAJAUS BANKETAS

Kad sėkmingiau būtų pravesstas "Vilnies" skaitytojų gavimui vaju, kuris prasidėjo rugsėjo pirmą dieną, direkcija nutarė spalio 16 su rengti banketą, kuriame bus galima apkalbėti visi vaju liečiantys klausimai. Vajininkai tikisi iš plačios visuomenės gauti patarimų sėkmingesniam darbo pravedimui. Taipgi reikia tikėtis, kad čia bus sudėti pažadai glaudžiau kooperuoti su vajininkais.

Kam tikrai rūpi "Vilnies" reikalai, tas būtinai turėtų dalyvauti šiame bankete ir draugiškai pasidalinti mintimis, kaip bus galima tinkamiau pravesti vaju darbas ir dar ilgam užtikrinti "Vilnies" gyvavimą. Pasižymėkite spalio 16 d. ir atvykite į "Vilnies" salę, čia bus paruošti šaunūs pietūs, kurie bus duodami 12 val. dieną. Papietavę galėsime kalbėti apie vaju.

Sekr. J. M-nė

Aplankėme Antaną Griną

Rugpjūčio 31 d. Jono Patecko pakviesta nuvykome aplankyti seno pažangaus judėjimo veterano Antano Grigo. Radome beskaitantį laikraštį "Vilnis". Laikė rankoje padidinimo stiklą...

Nežiūrint, kad jis ruošiasi spalio 15 d. atžymėti savo 95-tą gimtadienį, išrodė žvalus ir viską atsimena. Tik klausia nelabai tarnauja, bet didelių sunkumų pokalbiams nesudarė.

Antanas susirūpinęs artėjančiu savo saulėleidžiu. Norėjo mums pasakyti, kaip jis norėtų būti palaidotas ir pasakė, kad jis nepamirš ir "Vilnies" reikalų.

Atsisveikinant, jo rūpestingoji šeimininkė K. Kurpeikienė priskyrė iš savo darželio gėlių ir įteikė mums parsivežti ir papuošti savo kambarius.

Palinkėjome Antanui sveikatos ir atsisveikinome.

Julija M.

"VILNIES" DIREKCIJOS TARIMAI

Rugpjūčio 26 buvo laikraščio "Vilnis" direktorių tarybos, administracijos ir redakcijos bendras posėdis, kurį atidarė direkcijos sekretorė J. Marazienė. Tvarkos vedėja išrinkta Antanina Vaitkienė. Perskaitytas pereinamo posėdžio protokolas ir priimtas.

Administracijos raportą davė Nellie De Schaaf, pažymėdama, kad išsiuntinėti laišakai atsiliksiems su mokesčiu už prenumeras. Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Jis žymėjo, kad reikėtų paraginti skaitytojus daugiau remti pinigiskai laikraščio fondą. Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka. Jis žymėjo, kad redakcijoje viskas tvarkingai vyksta.

Jonas Pateckas raportavo, kad namo reikalai yra tvarkoje.

Plačiau apkalbėta laikraščio reikalai, ypatingai vaju klausimas. Nutarta surengti banketą, kuriame bus plačiau ir nuodugniau aptarti vaju reikalai ir aplamai "Vilni" liečiantys reikalai. Banketas įvyks spalio 16 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje.

Sekantis posėdis įvyks paskutinį rugsėjo mėnesio penktadienį, tai yra rugsėjo 20 d. 1 val. po pietų. Prašau visus direktorius atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų.

Sekr. J. Marazienė

Laiškai ir parama

BERWYN, ILL.

Dear Nellie,

Ačiū už pranešimą.

Čia įdedu čekį už mano ir Stasio Steponavičiaus "Vilnies" prenumerata į Lietuvą. Iki pasimatymo. Dar kartą ačiū.

Edwardas Jokuska

BOLINGBROOK, ILL.

Dear Madam,

Enclosed is a check for \$10.00 for Vilnis, although my mother Mary Petrauskas doesn't read it too much on account of poor eyesight.

Josephine Povilaitis

SPRINGFIELD, ILL.

Dear Mrs. De Schaaf,

Never thought I would have to read a Lithuanian newspaper to find out what is going on in the world.

Your articles are so clear and easy to understand. So many of the newspapers are evasive, if not downright dishonest. I find your views refreshing.

I especially enjoyed the article about Ron Dellums. Am sending donation to show my appreciation.

Frances Aleveckis Pasowicz

GRĮZUS "VILNIES" TURISTINEI GRUPEI

Ilgose keliose dažnai atsitinka, jeigu ne vienokių, tai kitokių malonumų. "Vilnies" skaitytojų turistinei grupei, vykusiai į Lietuvą, irgi atsitiko. Kai kuriems turistams suvėlavo ateiti į Maskvą lagaminai. Tačiau buvo ir malonumų: turistus nuoširdžiai priėmė "Tėviškės" draugija, turistai turėjo progos nuvykti ir į kaimus aplankyti savo gimtines bei tėvų kapus. Su kuriais teko šnektelti, džiaugiasi ir patenkinti viešnagė Nemuno ir Šešupės žemėje.

Gerai būtų, kad laikraščio administracija ir kitais metais organizuotų tokią turistinę grupę. Kai kurie grįžusieji sako, jog vyktų ir kitais metais.

X.

Tarp mūsų

— Savo laiku aktyviai dalyvavusi Čikagos pažangių lietuvių judėjime Marcella Mažeikienė atsinaujino prenumerata. Šiuo metu jos gyvenimas nepavydėtinas. Pati jau sulaukusi virš 90 metų, o be to turi dar slaugyti savo dukrą invalidę. Niekur iš namų negali išeiti, ilgisi pažįstamų ir draugų. Jos adresas: 8807 W. Lotus Drive, Hickory Hills, Ill. 60457.

— Prieš kurį laiką iš Naperville, Ill., paskambino Mary Kirstukienė. Sako, išsiilgusi savo senų pažįstamų bei draugų ir draugių. Kai vyksta moterų susirinkimai "Vilnies" salėje, norėtų juose būti, bet negali. Jos žentas su dukra esą išvykę į Bostoną celebruoti jo motinos gimtadienį.

Mary Kirstukienė liko viena namuose.

— Ilgametė "Vilnies" skaitytoja, gyvenanti 4333 Florence Ave., Downers Grove, Ill., Theresė Matalis jau 89 metų amžiaus. Nežiūrint kad ji turėjo net tris operacijas, bet dar apeina savo namų apyvoką. Netoli nuo jos gyvenantis sūnus truputį jai padeda. Nuobodumui išsklaidyti telefonu pasišneka su Mary Kirstukiene.

— Rugpjūčio 15 dieną į Čikagą buvo atvykusi iš Floridos Adelė Budrienė pas savo dukrą, kuri minėjo savo gimtadienį. Rugsėjo 7 dieną Adelė grįžo namo. Būdamas Čikagoje susitiko su nemažai savo pažįstamų bei bičiulių. Užėjus į "Vilni", papasakojo apie St. Petersburg lietuvių bei jų "Dainos mylėtojų" chorą. Lankantis jai Čikagoje, buvo karštas oras, bet ji to neįjautė, mat, Floridoje prie šiltų orų pripratusi.

— Teko sužinoti, kad St. Peterburgo lietuvių "Dainos mylėtojų" choro mokytoja Helen Janulis ir jos motina Sharkey neseniai lankėsi Lietuvoje.

Nellie

Aplankėme B. Povilionienę

Teko nugirsti, kad prieš kiek laiko buvo rimtai susižeidusi drg. Bessie Povilionienė ir buvo iš slaugymo namų nuvežta į ligoninę, bet jau susveiko ir vėl grįžo į slaugymo namus.

Rugpjūčio 31 d. net keturiose nuvykome į Dolton, Ill., aplankyti mielą Bessie. Visi susėdome į Frank Puodžiuko automašiną, o pats Frank prie vairo. Mary Tampkins, Valerija ir aš buvome jo keleivės. Nuvykę radome ligonę besėdinčią kėdėje ant ratukų. Bessie pamačiusi mus labai nudžiugo. Pamiro skausmus ir, tarsi nieko nebuvo, šnekučiavosi ir klausinėjo apie moterų veikimą, apie laikraštį "Vilnis" ir apie jos pažįstamus.

Neiškenčiau nepaklausus kas buvo su ja atsitikę. Ji papasakojo, kad išlipusi iš lovos ir bandžiusi eiti, bet sukritusi ir susižeidusi stuburkauli. Gydytojai sakė, kad kaulas nelūžęs, bet plyšęs. Ilgokai buvusi ligoninėje, nes tai atsitiko apie mėnesį. Pastaruoju laiku jaučiasi geriau, nors dar daugiausia sėdi kėdėje.

Buvo smagu su ja pasikalbėti, nes ji visus prisimena ir kalbos nestokoja.

Palinkėjome mielai draugei su tvirtėti ir pažadėjome progai pasi-taikius vėl aplankyti.

Sia proga noriu savo ir bendrakai-levių vardu padėkoti Frank Puodžiukui už transportaciją.

J. Urmonienė

PRIEŠ 15 METŲ MIRĖ GERTRUDA SLENČIAUSKIENĖ

G. Slenčiauskienė-Slenc

Rugsėjo 22 d. suėjo lygiai 15 metų nuo to skaudos įvykio, kuomet pačiame gyvenimo gražume negailėstinga mirtis sustabdė Gertrudos Juzėnaitės-Slenčiauskienės kilniosios širdies plakimą. Neatsižvelgiant į tai, kad nemažas metų skaičius praslinko nuo jos atsiskyrimo iš gyvųjų tarpo. Jos gražūs darbai ne tik šeimos ratelyje, bet ir visuomeniniame gyvenime pasiliko neužmiršti ir aukštai vertinami.

Gertruda gimė ir augo Čikagoje. Baigė aukštąjį mokslą. Kas svarbu, tai, kad būdama jaunuolė surado galimybę lankyti tuo laiku veikusią Ateities Ziedo draugijės lietuvių kalbos ir meno mokyklėlę ir tuo būdu laisvai kalbėjo ir rašė lietuviškai. Ji dažnai parašydavo į "Vilnius" anglišką skyrių, taipgi ir į vietos žinias lietuviškai, pasirašydama po slapyvardžiu Sesutė G. Ji

taipgi priklausė prie LKM choro ir Roselando Aido choro. Susiorganizavus "Gintaro" asamblui, ji jame dainavo. Daug ir gražiai veikė LDS jaunimo tarpe, ypatingai LDS Sorority. Skaudžios ligos prispausta ir pergyvenus rimtą operaciją laikinai sutvirtėjo ir vėl dainavo ne tik ansamblyje, bet ir trio, sekstete ir t. t. . . .

Neįmanoma trumpamė rašinėlyje suminėti šios jaunos moters nuopelnus pažangių lietuvių veikloje, reikėtų ištisos knygos. Tačiau negalime praleisti nepamintėjus, kad ji su savo mylimu vyru Walteriu išauklėjo ir išmokslo savo atžalyną. Jie ne tik išmokslo, bet įkvėpė pažangią mintį, kad jie būtų naudingi ne tik sau, bet ir visai žmonijai. Nurodė jiems, kas yra tiesa, kaip turi žiūrėti į gyvenimą, kad padėjus darbo žmogui.

Nebus per daug pasakyta, kad Gertrudos asmenyje visas pažangus lietuviškas judėjimas neteko nuoširdžios kovotojos už darbo žmogaus šviesesnį ir pilnesnį gyvenimą, taipgi, kad pasaulyje visiems laikams būtų įgyvendinta pastovi taika ir draugiškas tautų sugyvenimas.

Velionė ilsisi Lietuvių Tautinėse kapinėse, kur taipgi ilsisi jos mylimi tėveliai, taipgi Jos mylimo vyro Walterio Slenc tėveliai ir daugelis kilnios idėjos draugų, kurie gyvendami dirbo darbo žmonių labui.

Aplankius velionės kapą, prisiminsime, kad ten ilsisi ištikima žmona, motina ir darbo klasės dukra ir tauri lietuvaitė.

Lai Jai bus amžina ramybė, užmigusiai neatbundančiu miegu!

Vyšnutė

Sunkiai serga

A. Jokuska

Savo laiku aktyviai dalyvavusi pažangių Čikagos lietuvių saviveikloje — LKM chore ir artistų grupėje, Anna Jokuska, Edvardo Jokuskos-Jokubkos žmona, šiuo metu sunkiai serga. Kiek laiko atgal jai buvo padaryta rimta operacija, bet nieko negelbėjo, teko daryti antrą, dažnai turi atsigulti ligoninėje. Ją kamuoja sutrikę virškinimo ir kiti organai.

Kiek čia seniai daugelis ją matėm sveiką. Balandžio mėnesį savo iniciatyva ji buvo suruošusi S. J. Jokubai ir Annai Jokubkienei 50-ties metų vedybinio gyvenimo siurpryzinį minėjimą. Buvo aktyvi, linksma, visiems kelianti nuotaiką. Po dviejų ar trijų savaičių prikibo prie jos liga, atkakli liga, sunkiai nugaliama. Jos vyras Edvardas rimtai susirūpinęs.

Suraminimo laiškučiai bei atvirutės galima rašyti šiuo adresu: Mrs. Anna Jokuska, 3800 S. Elmwood, Berwyn, Ill. 60402. Jos vyras Edvardas perduos jai ligoninėje.

X.

Sušnekus su drg. Onute Babarskiene

Rugpjūčio 30 telefonu kalbėjau su miela drauge Onute Babarskiene. Kaip jau "Vilnius" skaitytojai žino, Onutė neperseniausiai persikėlė gyventi į Kalamazoo, Mich., iš New Yorko, kur daug veikė pažangiam judėjime. Tad naujoje vietoje, kur nėra pažangių lietuvių organizacijų, ji labai nuobodžiauja ir klausinėjo mane, kas veikiama Čikagoje, kokie renginiai vyksta. Ji labai norėtų atvažiuoti ir pasimatyti su visais veikėjais.

12

APLANKĖME SENA ROSELANDIETĖ STELLA STRONG

Eilę metų teko gyventi Roselande ir dirbti įvairiose organizacijose bei Roselando Aido chore kartu su ja. Bet per pastaruosius kelerius metus veik visi veikėjai apledo tą puikią koloniją ir apsigyveno kitur.

Buvusi roselandietė Sofija Baulienė-Barkiūtė ilgą laiką negalėjo iš namų išvykti, nes slaugė sergantį vyrą, kuris rugpjūčio 19 dieną mirė. Netenka aiškinti, kad nelengva susiraminti namuose, nors laikinai su ja pasiliko jos sesutės dukra Violet Novick, kuri iš Kalifornijos buvo atvykusi į laidotuves. Jos vyras Frank ir sesutė Eleonora Shultz grįžo į Kaliforniją.

Sofija pakvietė mane kartu vykti aplankyti buvusią roselandietę Stella Strong, veikliosios ir duonosios velionės Stasės Simanauskienės dukrą. Pakvietimą priėmiau ir rugsėjo 1 d. visos trys: viešnia Violeta Novick, Sofija ir aš pasukome į Downers Grove, Ill., kur gyvena Stella Strong su dukra Eiline. Nuvykusios radome Stellą puikiai nusiteikusia ir gyvenančią labai puikioje apylinkėje. Neperdėsiu pasakius, kad mažai iš mūsų pažįstamų yra taip patogiai įsikūrę. Gėlėmis apsodinta visa aplinka. Jautiesi, kad vaikštai po puikų gėlyną. Kieme lūliuoja ežerėlis, tai maudymosi baseinas, esant karštam orui vilioja pasinardinti po jį.

Jonas Feiza gavo

liūdną žinia iš Lietuvos

Jonas Feiza nusiskundė, kad gavęs laišką nuo savo pusseserės Sofijos Kvietkienės, gyvenančios Tauragės rajone, Lauksargiuose. Ji rašo, kad mirė ir jau palaidojo mudviejų giminaitį Petrą Simonavičių, Silalės rajone, Girdiškės kapinėse. Jis buvo dėdienės Monikos Feizienės brolis.

Jonas besisvečiuodamas Lietuvoje susitiko su daugeliu giminių ir užmezgė ryšius. Tad jų mirtis jaudina jį.

Beje, jis sakė, kad jo pusseserė Sofija kviečia jį atvykti į Lietuvą ir pastoviai apsigyventi.

Ar Jonas priims kvietimą, čia tai jau jo asmeninis reikalas. Vilniėtė

Apžiūrėjus tą puikią apylinkę, miela šeimininkė pakvietė mus pavaišiuoti į Oak Brooks miestelį. Čia vėl matėme daug ko gražaus ir įdomaus. Besigrožėdamos puikia aplinka, nepastebėjome, kad artinas vakaras. Dar sugrįžome į Stellos gyvenvietę. Ji vėl mus pavaišino ir pasakė, kad ji jau išėjusi į pensiją, o dukra dirba ir turi miesto centre atsakingą ir gerai apmokamą darbą. A. Urmonienė

MIRĖ LIETUVIAI

Rugpjūčio 26 d. mirė Juozas Benetis, sulaukęs 67 metų, gimęs Lietuvoje, Kretingos apskrityje, Mosėdžio valsč., Daukšų kaime. Amerikoje išgyveno 11 metų, anksčiau gyveno Anglijoje.

Rugpjūčio 29 d. mirė Marija Rušėnienė-Plečkaitytė, sulaukusi gilios senatvės, gimusi Lietuvoje, Marijampolės apskr., Gudelių kaime. Amerikoje išgyveno 20 metų.

Rugpjūčio 29 d. mirė Ona Ciplienė-Jurjonaitė, sulaukusi 94 metų, gimusi Lietuvoje, Tauragės apskr., Svėkšnos parapijoje. Amerikoje išgyveno 71 metus.

Rugpjūčio 29 d. mirė Aleksas Kabliauskas, sulaukęs 85 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 25 metus, anksčiau gyveno Australijoje.

MIRĖ LDS NARIAI

Šiuomi pranešame, kad nuo 1983 m. birželio 23 d. ligi rugpjūčio 18 d. mirė šie LDS nariai:

Sigmont Sinesky, sulaukęs 65 m. a., buvo pavienis narys, Bethel Park, Pa.

Anna Dranginis, 89 m. a. pavienės narė, W. Frankfort, Ill.

Antanina Kiuras, 92 m. a. pavienės narė, Melrose Park, Ill.

Teklė Nukas, 96 m. a. pavienės narė, Ashfield, Ma.

Jonas Siurba, 85 m. a. priklausė 1 kp., Ozono Park, N. Y.

Alzbieta Paplauskienė, 78 m. a., pavienės narė, West Linn, Ore.

Theresa Bumbulis, 76 m. a. 84 kp. narė, Shadyside, Ohio.

Petras M. Šolomskas, 92 m. a. 1 kp. narys, Ozono Park, N. Y.

Antanina Jocienė, 90 m. a., pavienės narė, St. Petersburg, Fla.

Myron C. Sheben, 51 m. a., 134 kp. narys, Cudahy, Wisc.

Aldona B. Lane, 67 m. a. 21 kp. narė, Detroit, Mich.

Liūdna penkiolikos metų mirties sukaktis

Jau penkiolika metų liūdnei praslinko, kai 1968 metų rugsėjo 22 dieną negailėstinga mirtis nuskyne mano mylimos žmonos, vaikų motinos, ir uošvės Gertrudos Slenčiauskienės-Juzėnaitės gyvybės žiedą.

Gyvenime yra viena nepavarduojama tiesa: kas gimė, tas turi ir mirti. Bet kai toji mirtis ateina pačiame gyvenimo gražume ji darosi neapsakomai skaudi. Dažnai norisi garsiau prabilti ir pasiskusti artimiesiems, o gal geriau pasakyti, kodėl ją, tokios kilnios sielos asmenybę, gamta taip nuskriaudė.

Ji turėjo pakelti daug skaudžių valandų laike kelių operacijų, netekti mylimos motinos Domicėlės Juzėnienės, jau būnant taip skaudžiai pažestose sveikatoje. Galų gale tokioje jaunystėje mirti ir palikti savo mylimuosius visiems laikams. Seimoje buvo toks gražus ir pavyzdingas sugyvenimas.

Be to, ji buvo nuoširdi ir atsidavusi asmenybė lietuviškam menui, spaudai ir kultūriniam darbui. Todėl jos pasišalinimas iš gyvųjų tarpo juo labiau skaudesnis.

Penkiolika metų liūdnei praslinko, bet jos skaistus ir kilnus atminimas pasiliko gyvas mūsų širdyse, o igyta širdyse žaizda pasiliks visiems laikams neužgydoma.

Lai jai, amžinu miegu užmigusiai, būna ramu ilsėtis.

Nuliūdę:

WALTERIS SLENCH
Sūnus **DONALD SLENCH** ir šeima
Duktė **LINDA SANTWIRE** ir šeima

Vilnis, 1983 rugsėjo 29